

- Meclis Sözcüsü Prof. Daci: “Gerçek partnörlüğün kurulacağına ümit ediyorum”
- Xhavit Haliti: “Şüphecilği bir yana bırakmalıyız”
- Meclis Komisyonu Araştırması-teftişi
- Parlamentonun İdare Enformasyon Merkezi

Editörden

Toplum Reformu

2004 Haziran ayının ilk günlerinde Priştine'ye yapmış olduğu ziyareti sırasında ABD Devlet Sekreteri Vekili Marc Grossman "2005 yılının ortası çok yakın," diye bir uyarıda bulunmuştu. Priştine'ye önceden yapmış olduğu ziyaretlerinde ve Temas Grubu tüm ülkeleri ile yapmış olduğu danışmalardan sonra Standardların yerine getirilmesine ilişkin tarihin yeniden gözden geçirilmesi gereksinimine işaret etti. Standardların yerine getirilmesine ilişkin yeniden inceleme olumluysa , "2005 yılı ortası" Kosova'nın nihayi statüsü ile ilgili uzun süre beklenen anlaşmaların başlangıcı olacaktır.

Standardların Yerine Getirilmesine değin Plan geniş bir dokümandır: 120 sayfa toplumun nasıl reform edilmesi gerektiğini incelikli bir şekilde açıklamaktadır. 31 Mart 2004 tarihinde o zamanın GSÖT Holkeri ve Başbakan Bayram Recepi tarafından ilan edilmişti. İçerdiği sekiz Standard ise şunlardır: demokratik enstitülerin çalışması, kanun hakimiyeti, hareket özgürlüğü , dönüş ve topluluk mensuplarının hakları, ekonomi, mülk (emlak) hakları ile kültürel miras, diyalog ve Kosova Muhafız Güçleri.

Standardlar konusunda Kosova ve onun enstitülerinin bir ilerleme kaydetmeleri istenirken, uluslararası topluluk, ister yedekleri sağlamak, kapasite yapılanması ve danışmanlık konusunda olduğu gibi standardlara etkisi olacak yedek alanlarda yönetim güçlerini kullanmakla yerine getirme sürecinin esas destek rolüne sahiptir. Kosova demokratik enstitülerin ve uluslararası topluluğun beraberce çalışmalarıyla Kosova en kısa bir süre içerisinde yaşam için daha iyi bir yer olacaktır. Bunu sonucuna da ortaklaşa olarak ulaşılabilecektir: ya başarı ya da başarısızlık.

Standardların Yerine Getirilmesi Planını okurken buradaki hedeflerin ne kadar somut olduğunu görmemek olanaksızdır. İşte bunlardan sadece birkaç örnek: özellikle sivil hizmetlerinde üst görev mevkilerine toplulukların katılımlarının artırılması – boş iş yerlerinin doldurulmasına dair ilave programlar (sayfa 12), Bakanlıkların çalışmalarının gözden geçirilmesi amacıyla tartışmalar/ sorular zamanına Meclis'in Prosedürel Kuralları ile mümkün kılınıyor (sayfa 13), Resmi Gazete yayınlanmaya başlıyor ve GÖE'lerin tüm yasa ve administrativ talimatları tüm resmi diller üzere Gazete'de yayınlanacak (sayfa 14), Kosova Meclis Komisyonu'na resmi dil siyasetinin yerine getirilip getirilmediğini gözetmesi görevi verilmiştir. (sayfa 14), Meclis'in Bütçe Komisyonu Bakanlıklar ve tüm bütçe örgütlerinde

yapılan aleni harcamaları idare etmektedir. (sayfa 19), paralel strükürlerin ortadan kaldırılması stratejisini geliştirip onların GÖE strükürlerine entegrasyonu (sayfa 21), Kosova'nın kültür zenginliklerinin - mirasının korunmasına değin yasanın kabul edilmesi (sayfa 100), v.b.

Bunlar sekiz standardan çıkan sadece birkaç örneği oluşturmaktadır. Planın yerine getirilmesinin geniş bir alanı kapsadığı ve burada gerçek önlemler taslağı çizildiği ayandır. Bu, toplum reformunu gerektirmektedir. Ve bu Kosova'da yaşam kalitesinin özlü bir şekilde geliştirilmesi perspektifini de sunmaktadır. Ama bu yol engellerin var olduğu bileşik bir süreçtir aynı zamanda. Ve bu engeller ilk sırada insan kaynakları, aleni ilginin yeniden odaklaşması ve paylaşılmış ve ayrılmayan yetkilere aittir. Bazı siyasiler 'statüsten önce standardlar' siyasetinin ilk sırada statüs konusunun masa dışında tutulması için seçilmiş olan bir politika olduğunu sanmaktadır. Bazı kişiler UNMİK tarafından kontrol edilen alanlarda başarıların kaydedilmemesi için GÖE'nin sorumlu olmaması konusunda tartışmalarda bulunmaktadırlar. Beş grupta çalışan ve dört aydan çok süren Kosova ile uluslararası resmi görevliler tarafından tasarlanan Standardların Yerine Getirilme Planı, herkesin rolü ve herkese düşen sorumluluğa ışık tutmayı hedeflemiştir. 2005 yılı, yeniden gözden geçirme tarihi, önümüzdeki ayların nihayi statüs konuşmaları başlamazdan önce en iyi bir pozisyonun yapıcı bir şekilde konsolide edilmesi ve toplum transformasyonunun hızlandırılması açısından çok sayıda analistleri ve siyasileri inandırmak için kullanılabilir.

Kosova toplumunun reform gereksinimi yürütülen çok sayıda tartışmaların konusu olmuştur. Kosova Türk Partisi - KDTP'nin son Konferansında dillere karşı saygının gösterilmesi en önde gelen isteklerden - istemlerden birini oluşturmaktaydı. GÖE'nün diğer konuşmacıları da bu düşüncüyü paylaşmaktadır. Geçenlerde Bakanlıkların politik danışmanları Viyana'ya bir çalışma ziyareti için bulunarak politika yapmakta kendilerine düşen rolü tartıştılar. Orada Kosova'ya, Standardların yerine getirilmesi doğrultusundaki lens'lerden bakıldığına şahit olduk.

Şu anki politik süreçte standardların merkezi bir yerde bulunması nedeniyle çeşitli düşüncelerin hüküm sürmesi dolayısıyla, Meclis üyeleri, Başbakanlık Ofisi ve diğer konuşmacıları yerine getirilmesi gereken bileşik sorunlar hakkında görüşlerini belirtmek üzere konuşmalarını rica ettik. Bu ASI Bülteni, ilginç bulacağınızı tahmin ettiğimiz birkaç önemli görüşü yer vermektedir.

Yaz tatilinden önce Meclis kendi çalışmalarını sonuçlandırırken, Meclis Başkanı profesör Daci'yi bu yıl içerisinde yapılan çalışmalar hakkında olduğu gibi Meclis'in görev süresi içerisindeki çalışmalarının analizini yapmasını rica ettik. Çeşitli ASI-partnörü örgütler Meclis'i destek etkinliklerindeki son gelişme ve bilgileri sunmaktadırlar: UDE-NDI Meclis Komisyonlarının çalışmalarına değin araştırmadan elde edilen verileri ele almaktadır, BMGP-UNDP yeni kurulmuş olan parlamento idare enfomasyon merkezini temsil etmekte, Friedrich Ebert Stiftung'un ise AGİT ile ortaklaşa düzenlenen seminerinde Bakanlıkların politik danışmanlarının rolü ve Meclis ile olan ilişkilerinden söz edilmektedir.

*Franklin De Vrieze,
Meclis Destek Girişimi Koordinatörü.*

Yeni atanan GSÖT'nin Ağustos ortasında görevini alması bekleniyor

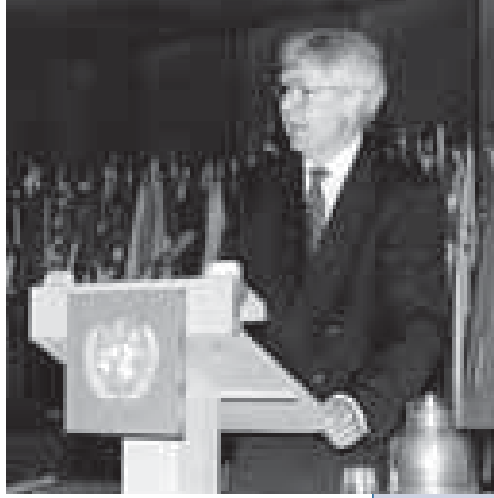
David Buerstedde, AGİT

Haziran ayının ortasında BM Genel Sekreteri Kofi Annan, BM Güvenlik Konseyi'ne, Kosova Özel Temsilcisi ve UNMİK Şefi görevine Danimarkalı Søren Jessen-Petersen'i atamayı düşündüğünü belirttikten sonra, Kosova yeni GSÖT'nin kendi görevini alması beklemektedir. Bazı yorumcular, yeni GSÖT'nin gelmesi için neden bu kadar beklemek gerektiği sorusunu sorarak sabırlarını tüketmiş bulunmaktadırlar.

Sayın Petersen'in Kosova'daki görevini hala üstlenmemesinin temel nedeni, kendisinin Üsküp'te Avrupa Birliği Özel Temsilcisi görevini henüz tamamlamamış olması gerekçe olarak gösterilmektedir. Kendisinin, Eski Yugoslavya Cumhuriyeti Makedonya'da etnik Makedonlar ile Arnavutlar arasındaki ilişkilerin enstitüsel olarak tanımlanması ve azınlık ve insan haklarının gözetlenmesini garanti eden Ohri Anlaşması'nın gerçekleştirilmesine önemli katkıları geçmiştir. Tabii ki bu çalışmaları tamamlamadan önce, yarıda bırakarak gelemez. Bu çalışmalardan birini, desantralizasyon ve sorumluluğun paylaşılması planları oluşturmaktadır ve onun önümüzdeki aylarda önemli bir rol oynaması beklenmektedir.

Elbette ki yeni GSÖT Priştine'ye gelmezden önce Kosova'daki durum hakkında bilgilendirilmek ister. Sn. Jessen-Petersen'in Güney Doğu Avrupa'dan edinmiş olduğu eski görgüleri yan sıra Kosova konuları hakkında da ivedi olarak bilgilendirilmesi gerekir.

Ağustos ortası yaklaşırken Kosova konuları zamanının büyük bir bölümünü almaya

Yeni atanan GSÖT Søren Jessen-Petersen

başlayacaktır. Vicdanlı bir hazırlık ile yeni GSÖT "koşan yerini vurmaya" ve daha başlangıçta tesir yapamayı düşünmektedir.

Yeni bir başlangıç, geçmişte meydana gelebilen tüm yanlışların düzeltilmesi yolunda daha sıkı işbirliğinin kurulması doğrultusunda yeni olanakları oluşturmaktadır. GSÖT olduğu gibi GÖE temsilcileri ve sivil toplum örgütleri birbirlerine açık olmalı, daha başlangıçta iyi ilişkileri kurmaya çalışmalıdırlar.

Eski GSÖT Harri Holkeri bu yönde güzel bir başarıyı oluşturdu. Kendisinin ilk adımlarından birini, görevini üstlendikten hemen sonra Meclis Genel Kurulu toplantısında konuşması ve kendi adına layık bir şekilde Meclis ile GSÖT arasında partnörlüğün kurulmasını oluşturmaktadır. Meclis açısından bakıldığında yeni GSÖT ve onun Kosova hakkında sunacağı fikirleri değil, bu örneğin tekrarlanması değer taşımaktadır.

Søren Jessen-Petersen Yaşam öyküsü ile ilgili bilgiler

Sn. Jessen-Petersen 1 Şubat 2004 tarihinden itibaren Üsküp'te AB Özel Temsilcisi olarak çalışmaktadır. Bu arada, İstikrarlık Paktı'nın Göçe, Sığınma ve Mülteci Yöresel Girişimi Başkanı (GSMYG) görevinde de bulunmaktadır. Bununla birlikte kendisi ahalinin Batı Balkanlara gitmeleri ve bu esas üzere göç etme, barınma, sınır idaresi, viza konuları ve mültecilerin geri dönüp yerleşmelerine ilişkin girişimlerde bulunmuş ve bu stratejiyi geliştirip yönlendirmiştir.

Sn. Jessen-Petersen 1998 yılının Ocak ayından 2001 yılının Aralık ayına kadar Cenevre'de UNHCR Karargahında, Yüksek Komiser Asistanı olarak çalıştı. Sorumluluk bakımından UNHCR'deki bu görev üçüncü sırada bulunan en yüksek görevlerden biridir. Bu görevi yaparken Sn. Jessen-Petersen tüm dünyadaki UNHCR eylemine başkanlık ederek dünyanın tüm yörelerinde 80 kadar misyonu başlatmış bulunmaktadır. Bunu yaparken eylemsel stratejileri geliştirmek olduğu gibi UNHCR etkinlikleri için hükümet desteğinin seferber olmasını hedeflemiştir.

Cenevre'ye son olarak tayininden önce, Sn. Jessen-Petersen 1 Ağustos 1994 tarihinden 9 Ocak 1998 yılına kadar Nev York BM Kararğahu UNHCR Eşgüdüm Ofisi Müdürü görevindeydi. Kendisi aynı zamanda BM Genel Sekreter Ofisi Yüksek Eşgüdüm Komisyoneri görevinde olduğu gibi, BM departmanlarındaki diğer görevlerde de bulundu. Görevde bulunduğu süre içerisinde çok defa Güvenlik Konseyi çalışmalarına katıldı.

Sn. Jessen-Petersen 1995 yılının Aralık ayından 1996 yılının Eylül ayına kadar (Saraybosna'da) Eski Yugoslavya Yüksek Komiserinin Özel Elçisi görevinde bulundu. Bu görevde bulunduğu süre içerisinde stratejinin geliştirilmesi ve Dayton Barış Anlaşması VII Ekinin-Aneksinin gerçekleşmesinin gözetimi göreviyle olduğu gibi ortalama olarak 4 milyon mülteci, yerini değiştiren, geri dönen ve diğer kurbanlar için 350 million \$ insancıl yardım sunarak 500'den çok UNHCR personeli için gelir temin etmiştir.

1990 ve 1993 yılları arasında Sn. Jessen-Petersen Cenevre UNHCR Kararğahu Yüksek Komiser Kabine Şefi görevinde de bulundu. Demek ki kendisi, Yüksek Komiserinin ana politik ve diplomatik danışmanı görevindeydi.

1989 yılında, UNHCR görevlisi olarak, Genel Sekreter Yardımcısının Politik İlişkiler Özel Danışmanı görevinde olduğu gibi, Namibya'nın bağımsızlığı ile ilgili Genel Sekreter Görev Güzcü görevinde de bulundu.

1986 yılından 1989 yılına kadar, Sn. Jessen-Petersen, Danimarka, Finlandiya, İslan, Norveç ve İsveç'i kapsayan İskandinav Ülkeleri Yüksek Komiseri Yöresel Temsilcisi görevini de üstlenmiştir. Danimarka yurttaşı olan Sn. Jessen-Petersen, avukattır. Görmüş olduğu eğitim sonucu gazetecilik yapmış ve çok sayıda yazıları yayınlanmış bulunmaktadır. Evli ve dört çocuk babasıdır.

“Gerçek partnörlüğün kurulacağına ümit ediyorum”

Kosova Meclis Başkanı Prof Daci ile Meclis çalışmaları , BM ve azınlıklar ile ilişkiler hakkında söyleşi.

Doina Ghimici ve David Buerstedde, OSCE

ASI: Profesör Daci, ASİ Bülteni için yapmış olduğunuz son söyleşinizden bu yana bir yıl geçti. Bu dönemde, Kosova’da hem olumlu hem de olumsuz gelişmeler gerçekleşti. Bu dönem içerisinde Meclis, “şan-şöhret anları’ eleştirisiyle”karşılaştı Düşüncenize göre Meclis’in en önemli başarıları neler ve Kosova yasama organı beklenenleri hangi alanda veremedi?

Bu dönem içerisinde, Meclis tarafından elde edilen en iyi sonuçlar görüşülen yasalar sayısı bakımından elde edilmiştir. Medyada etkinliklerimizin eleştirildiğini biliyorum ama bu eleştirilerin genelde, Avrupa’nın diğer parlamentolarını görmemiş ve enformasyon kaynağı olarak gazetelere dayanan kişiler tarafından gelmektedir. Avrupa ülkelerinde bir kanun tasarısının parlamento tarafından görüşülmesi için ortalama olarak üç aydan beş ay kadar zaman gerekmektedir. Bir kanunu onaylamamız için bize gereken en uzun zaman beş haftaydı. Şu anki Meclis’te, Kosova’nın kanunlara sahip olmadığı, kaliteli kanunlara sahip olmadığını göz önünde bulundurarak onaylanan kanun sayısı arasında dengenin sağlanması için çaba göstermeliyiz. Şu anki Meclis’in diğer önemli gelişmelerinden biri, en azından Martın krizli olaylarına kadar istikrarlı bir siyasi çevreyi sağlamasıydı. Parlamento genelde sıcak tartışmaların yapıldığı ve hararetin sık sık yükselmekte olduğu bir yerdir. Parlamentomuzda yedi azınlık parti grubunun bulunduğunu göz önünde bulundurarak, tartışmalar için uygun bir havayı yaratmaya çalıştım. Çok kere, Arnavutlar ile Geri Dönüş Koalisyonu Meclis üyeleri arasında ortaya çıkan gerginliği

Kosova Meclis Başkanı Prof. Nexhat Daci

ortadan kaldıradığımı için çok mutluyum. Bunun için eleştirilere maruz kalarak demokrasiyi durdurduğuma dair ithamlarda bulundum, ama Kosova’da barışın ve istikrarlığın sağlanmasının daha önemli olduğu kararına vardım. Eleştiride bulunanlar, 15 yıldan sonra bunun uluslararası tarafından tanınan-kabul edilen ilk parlamento olduğu ve tüm-müzün beraberce çalışmamız gereken bir yer olduğunu göz önünde bulundurmaları gerekmektedir. Parlamento, özellikle UDE-NDI, Kosova AGİT Misyonu ve birçok vakıflar-kuruluşlar gibi birçok uluslararası topluluk danışmanları tarafından desteklenmiştir.

ASI: Boşluklarınız nelerdi?

Çok sayıda boşluklarımız vardı. En önemli boşluğumuzdan biri, sosyal programları hızlandırma yolundaki başarısızlığımız ve toplumumuzda uygun bir sosyal güvenlik sistemlerini sağlama yolundaki başarısızlığımızdır. Üç yıl içerisinde enstitülerde, eğitimde ve sağlık korunumunda çalışmakta olanların maaşlarına zar zor artış yapabildik. Bilim alanında çalışmakta olanların karşılaşmakta oldukları sorunlara herhangi bir çözüm bulamadık. Gündemimizde bilime değin bir kanun yer almadı. Diğer bir boşluk da biz krizleri ortadan kaldırmak ve topluluklar arasında var olan gerginliği sınırlandırmak için enstitüler yaratmadık. Yeterli bir cesarete sahip olmadığımızı

kabul ediyorum. Korkuyorum ki bu konuların seçimlerden sonra görüşülmesi gerekecektir.

ASI: Hangi enstitüleri kastediyorsunuz?

Çözümlemek amacıyla sorunlara daha yakın olabilecek olan organlar ve mekanizmaları kastetmekteyim. Enstitüsel mekanizmalar, GÖE içerisindeki farkları ortadan kaldıracak veya önlemeyi hedefleyen Parlamento ve Hükümet içinde olmalıdır. Bu alanda başarıya ulaşamadığımızı ve ilerideki dönem içerisinde istikrarsızlığın artmasından korkuyorum.

ASI: Önümüzdeki seçimlerde durumun daha çabuk değişmesinden mi bu kaygılanıyor?

Bu, temel nedendir. Hararet artabilir çünkü idareye geçmek ve seçimleri kazanmak için politik partiler savaşım vereceklerdir. Ekonomideki durum, adalet ve güvenlik gibi eleştirebilecekleri çok konular var. Tüm bunlar durumudahadakötüleştirecektir. Ümit ediyorum ki seçimlerimiz normal olacak ve bunun böyle olması için ben parlamentoda savaşım verip seçmenlerin oy kullanmaları için kendilerini inandırmaya çalışacağım. Memnuniyetsizlik gösteren seçmenler oy sandıklarına gitmezlerse gelecekte sorunlarımız olacaktır. Önümüzdeki seçimlere seçmenlerin % 50'den daha az katılmalarını bekleyebiliriz.

ASI: Bu oluşumdaki Meclis'in belirli alanlarda başarı göstermediğini söylediniz. Bu, değişikliklerin Meclis'in iç strüktürlerinde yapılması anlamına mı gelmektedir?

Ümit ediyorum ki ilerideki Parlamentoda daha az partiler yer alacaktır. Ümit ediyorum ki önümüzdeki seçimlerin sonucu olarak Parlamentoda etnik muhalefet değil, başarılı bir şekilde Hükümeti sorumlu tutacak olan güçlü bir muhalefet olacaktır. Uzun süreli bir geleneğe sahip olan ülkelerden olduğu gibi geçmişlerinin etnik sorunlarını çözmeye başaran ülkelere yardım aramaya devam edeceğiz. Yalnız kalmak istemiyorum ve kendimden Necat Daci'den konuşmuyorum ama Meclis Sözcüsünün ulusal ve uluslararası uzmanlar ekibine dayanması gerekmektedir. Enstitülerimizde Uluslararası Topluluğunun öğüt verici rolü olmalıdır. Böylelikle başarıya ulaşabiliriz.

ASI: Meclis'in örgütlenme strüktürü hakkında diyecekleriniz nelerdir? Meclis Başkanlığı ve Sözcüsü arasındaki ilişkilerde olduğu gibi Başkanlık ve Meclis veya Meclis Sekreterliği arasındaki ilişkilerde herhangi bir değişikliği görüyor musunuz?

Düşünceme göre artık Başkanlık olmayacaktır. Bu gelenek Tito Yugoslavya'sından kalan eski bir gelenektir. Çünkü Başkanlık içerisinde politik partiler çıkarlarının favorize edilmeleri ile ilgili güçlü bir girişim vardı. Başkanlık yerine herhalde Başkan ve sınırlı başkan yardımcılarını ile Bordumuz olacaktır. Şimdiki Başkanlıktan ağlaşmam, hatta kendilerine teşekkür etmek de isterdim çünkü hep beraberce çok güzel çalıştık. Başkanlığın Geri Dönüş Koalisyonu üyeleri tarafından destek almam çok ilginçtir. Herşeye rağmen Başkanlıktaki çalışmalarımız çok yapıcıydı. Genel Kurul toplantılarının da aynı geçmesini isterdim. Komisyonlar da ayrıca hep beraber çok güzel bir şekilde çalıştılar. Herhalde medyanın katılımı yüzünden genel kurul toplantıları bazan başka bir hikayeyi oluşturmaktaydı. Ama düşünceme göre, olumlu ve olumsuz gelişmeler göz önünde bulundurulursa bu parlamento başarılı bir parlamentoydu. Ve sözünü ettiğimiz bu parlamento Kosova'nın istikrarlı olmasını sağladı. Benim sık sık Meclis Başkanı görevi dışında girişimlerde bulunduğumu biliyorsunuzdur. Bunu ben UNMIK'e ya da başka birine karşı savaş açmak için değil, durumu kontrol altında tutmak için yaptım. Eğer Kosova'da durum kontrol dışına çıkarsa tüm yöreye yayılabilir.

ASI: Düşüncenize göre, yeni GSÖT' nin gelmesiyle UNMIK ile ilişkiler düzelecek mi, yoksa daha da bozulacak mı?

Düşünceme göre GSÖT çok çalıştı. Dürüst bir adamdı. Kendisinin çok ciddi bir siyasetçi olduğuna tanık oldum ama UNMIK öyle bir şekilde yapılandırılmış ki başaramaz bir durumdadır. Her zaman doğru ve dürüst olmayı sevdim. Durumun ilerletilebileceğine inanmıyorum. Holkeri ile çok sayıda toplantılarımız oldu, kendisi ile incelemelerimi

Kosova Meclis Başkanı Prof. Nexhat Daci

paylaşmaya çalıştım, çünkü benim konulara analitik yaklaşımım bilim alanından gelmemden kaynaklanmaktadır ve genellikle doğruları yansıtmaktadır. Kendisinin bizden ayrılmamasını ama strüktürleri değiştirmesini önerdim. Kendisinin bizden ayrılmasını istemiyorum. BM Misyollarının tüm dünyada sorunları vardır. Bir zaman sınırının saptanıp işin sonuçlandırılması iyi olurdu. Yeni GSÖT konusunda optimist - iyimser değilim. Kendisinin Kosova'daki durum ile tanışması için zamana ihtiyacı olacaktır. Çok sayıda ülkenin katılması nedeniyle BM çok bileşik bir strüktürdür ve BM'nin aklında olan çıkarları değil, her ülkenin kendi çıkarları vardır. Bu koşullar içerisinde çalışmak çok zordur. Kosova'da ilk üç yıl onarım alanında kaydedilen sonuçlar ve daha birçok alandaki durum çok başarılıydı ama bu başarılar günden güne azalmaya başladı. Aşağıya doğru giden bu trendi değiştirecek birinin geleceğine ümit ediyorum. Aynı zamanda gerçek bir partnrlüğün sağlanacağını da ümit ediyorum.

ASI: Standardlar konusunda ne düşünüyorsunuz? Standardlardan ümitlerimiz nelerdir?

Kosova'da Standardlar geniş bir

kitle tarafından kabul edilmiş bulunmaktadır. Elimizde var olan araçlarla çok başarılı olacağımıza inanmıyorum. Parlamento, kendisine ilişkin olan standartları yerine getirmelidir. Ama Sırp standartları sürecine ve politik yaşama katılmazlarsa bunun yapılması zor olacaktır. GD Koalisyonu liderleri ile toplantım vardı ve bunun değişebileceğine ilişkin bazı siyallere mevcuttur. Kendileriyle görüşüp konuşmayı sürdürmeyi umuyorum ve beraberce çalışacağımızı ümit ediyorum.

ASI: Azınlıklar ile ilişkilerin geliştirilmesi konusundaki adımlar nelerdir?

Yolları bulmaya çalışmalıyız. Sırpların eleştirilmeleri, Kosova için bir çözüm değildir. Katılmama, Sırp için bir çözüm değildir. Öyle ki Kosova'da yaşamak isteyen ve mülkü olanların yerlerine dönmeleri için yolları bulmalıyız. Onların haklarına saygı gösterilmeli: mülk hakları, insan hakları, iş bulma ve çalışma hakları. Ben ve ahalinin büyük bir bölümü bunun için hazırlıktır. Ümit ediyorum ki Belgrad, Sırpın burada kalmaları gerektiğine ve bizimle Kosova başarılarını ve sorunlarını paylaşmak gereksinimini anlayacaktır.

Standardların gerçekleştirilmesi yolundaki engeller

Prof. Dr. Hajredin Kuçi-PDK –KDP Başkan Yardımcısı ve Kosova Meclis üyesi

Yakın bir geçmişte eski GSÖT Sn Micheal Steiner tarafından başlatılan Kosova için Standardlar aleni tartışmalarımızın en çok konuşulan konusu olmuştur. Belirtilmesi gerekir ki, Standardlar hayati öneme sahiptir. Standardlar, yerel ve uluslararası enstitülerin eylemlerinin bir çerçevesini temsil etmekle birlikte, tüm Kosova yurttaşları için konsolide edilmiş bir demokratik düzene sahip olan bir düzeni kurmaktır da aynı zamanda.

Standardlar, Kosova’da mevcut yerel ve uluslararası enstitüleri temsil eden bir eylem stratejisini oluşturmaktadır. Onlar, şimdi olduğu gibi gelecekte de ve hatta Kosova statüsünün belirlenmesinden sonra bile Kosova’nın tüm demokratik hükümetlerinin strateji ve görüşleriyle uyum içinde olmalıdır. Gerçekten Standardlar, Kosova’da, uluslararası standartlarıyla uyumlu olan demokratik enstitülerin kurulması doğrultusunda sürekli çabaların harcandığı bir çizgide bulunmaktadır. Standardların hedefi de kişilerin etnik, dini, cinsiyet ve ırkı gözetilmeksizin tüm Kosova yurttaşlarına eşit koşulların sağlanmasıdır.

Düşmesine engel olunabilecek demokratik bir toplumun kurulmasında üç ana aktör vardır: Çoğunlukta olan Arnavutlar, azınlıkta olan Sırp ve etkin bir katılımcı ve hakembilirkişi olan uluslararası topluluk. Savaş sonrası bir Kosova’da Standardlar hedeflerini gerçekleştirmek için yolumuzda ne gibi bir engelleri olduğunu saptamamız gerekir. Engeller, önkoşullar yoluyla ulusal çıkarlar tanımlamasına galip gelme ile ilgili esas girişim ile başlamaktadır, ki bunun daha

büyük ve konsolide demokratik sistemlere sahip olan devletlerde bile bütünlüklü olarak üstesinden gelinmiş değildir.

“Statüsten önce Standardlar” konsepti psikolojik bir şekilde temel aktörlerin asimetrik eylemlerini gerektirmektedir. Çünkü, Kosova’nın yasal ve politik statüsü söz konusu olunca politik nesnelere değışmektedir. Arnavut çoğunluk bağımsız bir devlet isterken ve Sırp azınlığı eski statüsüne dönmek isterken, uluslararası topluluk Standardların gerçekleştirilmesinin nasıl ölçülmesine ilişkin değerlendirmeler ile meşgul olmaktadır. Bu arada herkes kendi yönünü izlemekte ve her geçen gün Standardlar bireysel politik nesnelere gerçekleştirilmesi aracı olmaktadır.

Değerlendirme

Tüm bu etkinlikler çerçevesi içerisinde bir hakembilirkişi olarak uluslararası topluluğunun rolü çok önemlidir. Objektif bir değerlendirmeye göre, bu standardların gerçekleştirilmesi genelde GSÖTe bağlıdır. Uluslararası topluluğu temsilcilerinin çoğunun sadece kısa bir süre Kosova’da kaldıkları göz önünde bulundurulursa, yapılan değerlendirme nesnelere çok soyuttur. Bu konuların çok soyut görünmelerine rağmen kvantite ve kalite olduğu gibi Standardların gerçekleştirilmesinin son müddeti Kosova ve onun yurttaşları için çok önemlidir. Nihayi statüsün değerlendirilmesinde Kosovalıların çoğunluğunun bağımsızlık taraftarı olduğunu bilmek çok faydalı olacaktır. Bu, standardların gerçekleştirilmesinde enstitüleri ve yurttaşları motive edip

Prof. Hajredin Kuçi

aynı zamanda kendilerini görevlendirecektir de.

Standardlara göre azınlıklar

Arnavutlardan oluşan bir çoğunluk, sadece standardların gerçekleştirilmesinin hızlandırılmasına dair sürecin değil, güçlerin uluslararası enstitülerden yerel enstitülere aktarılmasında Sırp azılığın inhibasyon faktörü olduklarını ve onların Kosova’nın bağımsızlığı yolundaki perspektifleri yavaşlattıkları düşüncesindedir.

Azınlıklara ait normal yaşam

olanaklarının sağlanmasının Arnavut sorumluluğunun elinde olduğuna dair değerlendirmelere rağmen, hemen hemen her yasama, onun gerçekleştirilmesi ve adli mekanizmalar, yedek güçleri olan Uluslararası Topluğun elindedir.

Aynı zamanda şunun da belirtilmesi gerekir ki azınlıkların enstitüler ve Kosova’da demokratik yaşama entegre edilmeleri girişimleri olduğu halde, çoğunluk, hiçbir zaman gerçek bir diyalogu gerçekleştirmedi ve hiçbir zaman azınlıklara ayan bir teklifte bulunmadı. Öyle ki bu alanda Uluslararası Topluğa

da bir yere kadar sorumluluk düşmektedir. Onun Sırp azınlığına karşı olan besleme-yetiştirme yaklaşımı, onun Belgrad hükümeti ve politik çevreleri tarafından enstrümanlaşmasına katkıda bulunmuştur. Bunun yanı sıra Sırp topluluğu Kosova'nın Sırp idaresine dönmesi ile ilgili hedeflerinden de vazgeçmiş değildir. Anti-Arnavut fikirlerini ve planlarını dile getiren bu planların çok kere Miloşeviç'in baskı rejimine benzer olduğu açıktır. Sırp azınlığı Sırbistan tarafından hala, bu iki ülkeyi

inamıyorum. Şimdi standartlar "statüden önce standartlar" konseptinin rehinesidir. Burada her taraf, standartların gerçekleştirilmesini temsil etmek için kendi argümanlarını temsil etmek amacıyla kendi sınırlarını ve bağlarını bulmaya çalışıyorlar. Arnavutlar ile Sırlar arasında tarihi bir rakipliğini olduğu gibi, uluslararası topluluğunun Kosova çoğunluğunun demokratik haklarının tanınmasında gerçek bir neutral arabulucu olma isteğinin olmayışını göz önünde bulun-

himaye altına alınmaktadır. Ama onlar bağımsız ülkelerdir ve uluslararası topluluk sadece Kosova'da standartların gerçekleştirilmediğinden hareket etmektedir. Örnek olarak uluslararası topluluk, Bosna Hersek, Sırbistan ve Karadağ, Eski Yugoslavya Cumhuriyeti Makedonya'nın bağımsız ülke olmaları hakkını soru işaretine koymuyor. Oysa, Kosova ile kıyaslandığında bile bu ülkelerdeki insan hakları ve gerçek demokratik enstitülerin kurulması istenilen bir tempoda yürümektedir. Onlar-

Genel durumun etkisi

Bu ülkedeki genel durum, standartların gerçekleştirilmesinde önemli bir elemandır. Yerel ve uluslararası enstitüler olduğu gibi Kosova yurttaşları da politik, sosyal ve ekonomik nedenler yüzünden Mart ayında olagelen krize benzer başka bir krizin yayılmasına izin vermeyerek daha dikkatli olmaları gerekir. Her çeşit kriz, standartların gerçekleştirilmesini olanaksız kılar. Genel durum kriz halinde ise standartlar da kriz halindedir.

Standartlar ve kamu düşüncesi

Diğer bir kilitselelemanı da "Statüden önce standartlar" formülünün kamuoyu algılaması oluşturmaktadır. Galiba bunların gerçek bir değer mi yoksa sadece propaganda mı olduğuna dair gerçek bir ayrım yoktur. Tüm yerel ve uluslararası enstitüler, bireyler ve entelektüel kişiler şimdiye kadar standartlar hakkında sadece genel bir biçimde konuştular. Standartlar, Kosova yurttaşları için "dokunulabilir" olmalıdır. Kosovalılar standartları, tüm yörede var olan enstitülerin ve tüm ahalinin bütünlüklü bir kontrolü ile bireysel ve ulusal kimliklere saygı gösteren, daha iyi ve daha güvenli bir yaşam şansı olarak görmelidirler.

Standartların Gerçekleştirilmesi Planı ile ilgili daha fazla bilgiye sahip olmak isterseniz şu web-sitelere başvurunuz:

Başbakan'ın Web-sitesi:
http://www.pm-ksgov.net/focus_article.php?id_article=19
 UNMIK:
<http://www.unmikonline.org/>

bağlayacak olan bir köprü olarak değil de Kosova'nın Sırbistan'a yeniden entegre edilmesinin bir hareketi olarak görülmektedir. Standartların gerçekleştirilmesinde azınlıklara dair tüm çalışmaların yapıldığına ilişkin his hakim olmamalıdır. Standartların gerçekleştirilmesi sürecine azınlıkların çok az ya da hiç katılmadıkları göz önünde bulundurulursa, bu kendi kendileri için çalışmayanlar için çalışanların tüm işleri yapan çoğunluğu de -motive etmektedir.

Eğer "standartlar ve statüs" formülü önceden tanımlanırsa, çatışma sonrası Kosova'daki gelişmenin farklı olacağına

durarak, standartların çabuk-kısa bir zaman süresi içerisinde gerçekleştirilmesinin ne kadar zor olduğunu görebiliriz.

Kıyaslama görüşü

Standartlar ve onların gerçekleştirilmesi yalnız olarak görülemez. Kosova ile diğer ülkeler arasında karar almanın içeriği ve biçiminde bazı farklar vardır. Bu farklar özellikle güvenlik, multi-etnik entegrasyon düzeyi, ekonomik gelişme, aleni enstitüler kalitesi, örgütlü suçlar, ve özelleştirme sorunlarında görülmektedir. Standartlar vasıtasıyla komşu ülkelerle bazı ortak elemanların uluslararası koruması da bu veya şu şekilde

dan daha ileri olduğumuzu söylemek istemiyorum, ama biz bu hedefleri gerçekleştirmekte eşit şanslara sahip olmalıyız.

Uluslararası topluluğun kapsamlı çabaları ve birçok olguları göz önünde bulundurulursa, standartların, gerçek bir demokratik nizamın konsolide edilmesi girişimi değil, de facto Kosova'nı nihayi statüsüne ilişkin kararın ertelenmesinin bir bahanesi olduğu izlenimi ortaya çıkar. Kosova'nın politik statüsünün çözümlenmesinde, uluslararası topluluğunun bu yaklaşımının Batı Avrupa başkentlerinin kararsızlığı ile saptandığına dair bir izlenim vardır.

“Standardların bir an önce gerçekleştirilmesi çok daha iyi olurdu”

Başbakan'ın Kıdemli Politik Danışmanı Ilir Dugolli ile Meclis'teki ilişkiler, Standardların Gerçekleştirilmesine ilişkin Plan ve Başbakan Ofisinin çalışmaları hakkında konuştuk

Besnik Tahiri ve Ulrich Steinle, AGİT

Asi: Ilir Dugolli, Başbakanlık Ofisi çerçevesindeki temel görev ve sorumluluklarınızı açıklar mıydınız?

Benim görevim Başbakanın Kıdemli Politik Danışmanıdır. Diğer sözlerle bu görev politik danışman şefi görevidir. Görevim, tüm politik danışmanların çalışmalarını olduğu gibi Başbakanlık Dairesine atanmaların yaptıkları işleri koordine etmek ve onların çalışmalarını gözden geçirmektir. Çalışmalarım çerçevesi içerisinde yasal çalışmalar-ilişkiler da dahil olmak üzere diğer konuları da kapsamaktadır.

Asi: Başbakanlık Ofisi çerçevesinde mevcut 'genç bir ekip' elemanınız . Düşüncenize göre politikaya etkiniz olabilir mi ve Kosova enstitülerindeki genç politik danışmanların şansları nedir?

Gerçekten Başbakanın etrafındaki ekip genç bir ekiptir. Ben 28 yaşındayım ve diğer danışmanlar genelde otuz yaşına yakın olan danışmanlardır. İki buçuk yıl önce çok genç bir yaşta Başbakan Ofisi'nde çalışmaya başladım. İlk önce kamuoyu-sivil işçi olarak çalıştım. Başbakanın gençlere inandığı ve çalışmak isteyenlere olanak sağlamak istediğine şahit oldum. Düşünceme göre, enstitüsel yapılanmaya katkıda bulunmak isteyen ve bu alandaki yolları bulup olanakları araştırmayı hedefleyen genç danışmanlara bu alanda güzel şanslar sunulmaktadır. Ama maalesef genel olarak gençler hükümet çalışmalarına katılmayı pek istemiyorlar. Şansımıza, büyük bir ölçüde gençlerin enstitülerimizdeki çalışmalara katılmalarını cesaretlendiren ve

Kosova Başbakanının Kıdemli Politik Danışmanı Ilir Dugolli

Başbakan tarafından genç bir ekibin kurulmasına şahit olduk.

Asi: Sizin ve Başbakanlık Ofisinin karşılaştığı temel sorunlar nelerdi? Elde ettiğiniz başarılar nedir ve karşılaşmaya devam ettiğiniz sorunlar nereden ileri geliyor?

Tüm zorluk ve sorunların listesini yapmak zordur. Bunun için sadece birkaç temel sorun üzerinde duracağım. Önceden edinilmiş yeterince görgü sahibi olmamıza rağmen, bir yandan büyük sorumluluklarla karşılaşılıyor, diğer yandan ise mşrutiyet ile politik planda bi sürü belirsizliklerle karşılaşmaktayız. Diğer yandan Başbakana düşmesi

gereken sorumlulukların sınırlandırılmasında ekstreme kadar gidilerek, kendisi bir bakıma gerçek yaptırıcı güç ve idareden aciz kalmış bir koordinatörü andırmaktadır. Elde etmiş olduğumuz başarılar arasında çok partili bir hükümet kohezyonunun korunması, politik olmayan bir sivil hizmetin kurulması, Parlamentoda 60'dan fazla yasa tasarısının gündeme alınması, 2004 Mart olayları süresince savaş sonrası dönemde en büyük zorlukların aşılmasındaki çabalarımız örnek davranış olarak gösterilebilir.

Asi: Uluslararası topluluğu tarafından Mart olayları ile ilgili Başbakanın reaksiyonu en sorumlu

bir reaksiyon olarak değerlendirildi. Diğer politik aktörlerine kıyasla neden Başbakan böyle bir tavır takındı?

Gerçekten de Başbakan, kilitli uluslararası topluluk temsilcileri tarafından olduğu gibi genel olarak Kosova yurttaşları tarafından da bu konudaki davranışları için takdir kazandı. Düşünceme göre, kendisinin seçmiş olduğu eyleme doğru yönelmesine kendisinin sahip olduğu çok sayıda özel nitelikleri etkilemiştir. İlk sırada cesareti, doğru sözlü-dobra dobra söyleyen, doğru yaklaşım, Mitroviça Belediye Başkanı olduğu dönem içerisinde karşılaştığı şiddetli ortamdan

edinmiş olduğu tecrübeleri. Düşüncemize göre Başbakanın Arnavut ile Sırp toplulukları arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi, Mart olaylarında ortaya çıkan zararların onarılması doğrultusunda sunmuş olduğu çabaları çeşitli ulusal yapıya sahip olanlar tarafından selamlandı.

Asi: Tüm parti koalisyonlarını idare etmek ve bazan da yetersiz bir koordinasyon sorunu göz önünde bulundurularak Hükümet ne kadar etkili bir şekilde çalıştı? Bunun geliştirilmesi gereksinimini görüyorsunuz, eğer görüyorsanız nasıl bir gelişme yapılabilir?

Hükümet çalışmalarında söz iken gelişme için büyük bir alanın varlığını görmekteyim. Tabii ki çalışmaların daha etkili olması olanaklıdır. Hükümetin kurulmuş olduğu strüktürel ve yasal esaslar üzere çok sayıda yapılmamış işler vardır. Gereken koordinasyon mekanizmaları kimi zaman yoktu, Başbakana ait olabilecek gözetleme ve müdahale etme mekanizmaları hemen hemen hiç yoktu. Diğer yandan gerektiği gibi bir politikayı tanımlama üniteleri de mevcut değildi. Bakanların hiç birinin Başbakan tarafından atanmaması durumuzu zorlaştırarak politikanın gerçekleştirilmesi ve nihayet bir müdahalenin yapılmasını sınırlandırmış bulunmaktadır.

Asi: Hükümet ile Meclis arasındaki işbirliği nasıl bir düzeydeydi? Başbakanlık Ofisi tarafından gönderilen yasa tasarılarını Meclis profesyonel bir şekilde ele aldı mı ve Meclis ile enstitüsel ve bireysel irtibatlar nasıl bir düzeydeydi? Bu işbirliğin ilerletilmesi-geliştirilmesi doğrultusunda olanak var mıdır?

Tüm enstitülerin bu yönde çalıştıkları yadsınamaz, ayrıca ilerletilebilecek ne geliştirilebilecek çok şeyler vardır. Bireysel irtibatların örnek alınabilecek ve çok güzel çalışmaların yapıldığı

Kosova Başbakanı Bajram Rexhepi ve danışmanları

görüştüğüm. Tabii ki uygun olan prosedürlerin kurulması için zamana ve çaba göstermeye ihtiyaç vardı. Tabii ki bu gibi yollar ve prosedürler ilerideki çalışmalar için uygundur.

Asi: Meclis, yasaları görüşmekte bazan yeterince çabuk olmadığı ile suçlanmaktadır. Düşüncenize göre bu doğru mudur?

Söylediğim gibi enstitülerin kendi çalışmalarını geliştirmeleri ve görevlerini yerine getirmeleri doğrultusunda geniş imkanlar vardır. Bu, çok çalışan bir organ izlenimini bırakan Meclis için de geçerlidir.

Asi: Çalışmalarımızda öncelik yaparken Kosova Standardlarının Gerçekleştirilmesi Planını (KSGP) ne kadar kullanıyorsunuz?

Yürürlüğe geçmesinden sonra KSGP öncelik kazanmış bulunmaktadır. İstenilen eylemler hem bütünlük olan Hükümet

çalışmaları için olduğu gibi Başbakanlık Ofisi için de bir rehber niteliğindedir.

Asi: KSGP'de yer alan eylemlerin gelecek yıl içerisinde ya da Planda saptanan zaman süresi içerisinde gerçekleşmesini bekliyor musunuz?

Gerçeği söylemek istersek onun bir buçuk yıllık bir süre içerisinde gerçekleştirilmesi olanak dışıdır. UNMIK, kendi insanlığı, finans ve tüm diğer yedekleri ile bunları gerçekleştiremedi. Buna rağmen, gerçekleştirilebilecek olanları gerçekleştirmek için büyük bir çaba sarfetmek çok önemlidir. Standardlar ne kadar daha çabuk gerçekleştirilse, tümümüz için daha iyi olacaktır. Standardların gerçekleştirilmesi sadece statüs için değil her yurttaşın yaşamı ve demokrasi için çok önemli olacaktır. İnaniyorum ki nihayi sonuçtan çok standardların gerçekleştirilmesi ve yerine getirilmesi ile ilgili kararlılık çok daha önemlidir.

İrtibat ayrıntıları:
Ilir Dugolli,
Hükümet binası, Ofis E-213, Tereza Ana sok.
Tel.: 038-211-202
Fax: 038-211-200
E-mail: ilir.dugolli@ks-gov.net

Standardların Yerine Getirilmesi Planına değin daha fazla bilgi şu web-sitelerinde bulunabilir:

Başbakan Web sitesi:
http://www.pm-ksgov.net/focus_fikra.php?id_fikra=19
UNMIK:
<http://www.unmikonline.org/>

“Şüphe ve farkları bir yana bırakarak tümümüz büyük çaba harcamalıyız”

Kosova Meclis Başkanlığı üyesi Xhavit Haliti ile Kosova Standardlarının Gerçekleştirilmesi Planı konusunda söyleşi.

Doina Ghimici ve Mevlyde Salihu, AGİT

Asi: Snç Haliti, Standardların yerine getirilmesine değin Planı gerçekleştirmek için Meclis ne yapabilir?

Sadece Meclis değil Kosova'nın tüm enstitüleri Kosova'ya ait olan Standardları gerçekleştirme görevini üstlenmelidir. Bizim Kosova'da Standardlar olarak adlandırdığımız bu koşulları aslında yöredeki tüm ülkeler Avrupa Birliği, NATO veya Avrupa Konseyi üyesi olabilmek için buna benzer şartları yerine getirmek mecburiyetindedirler. Parlamento olarak biz standardlarla ilgili olan yasalar paketi konusunda sorumluluğu üstlendik. Biz, Kosova hükümetinin yasama organıyız, ve parlamento toplantılarında bu paketin önceliği olacaktır. Meclis gündeminde daha kaç yasanın olduğu başka bir konudur. Tabii ki standardların gerçekleştirilmesi doğrultusunda parlamento üyelerinin yasa girişiminde bulunmaları, hükümetin bizim için yasalar sponsorluğunu yapmasını beklemememiz iyi olacaktır. Meclis'te standardlara ilişkin tartışmalarımız vardı ve ben standardların gerçekleştirilmesi ile uğraşan UNMIK temsilcileri ile de görüştüm. Bunu kendi başımıza yapamadığımız için bu sürecin canlı kalması için her kesin elinden geleni yapmasını önerirdim. Bu, Kosova için çok önemli bir süreçtir.

Asi: Düşüncenize göre, Meclis yıl içerisinde Standardların Gerçekleştirilmesine değin Plana ilişkin öngörülen etkinlikleri gerçekleştirebilirler mi?

Meclis Başkanlığı üyesi Sn Xhavit Haliti

Anladığım kadarıyla, saptanan zaman süresi tümümüz tarafından yanlış anlaşılmıştır. Bana göre uluslararası topluluk bizden ve Kosova'dan, diğer ülkelerin üzerinde onlarca yıl durdukları koşulları hemen yerine getirmemizi beklemiyor. Uluslararası topluluk bize gelecek için bir rehber vermeye çalışmaktadır. Bu rehber de standardların yerine getirilmesi doğrultusundaki yolculuğumuz süresi içerisinde hangi noktaya vardığımızı saptamaktır, ve böyle bir olgu demokratik ülkelerde normal bir şeydir. Onlar gecikmelerin olup olmadığını ve gecikmeler varsa onların özürü veya özürsüz neden-

lerden mi kaynaklandığını değerlendireceklerdir. Öyle ki uluslararası topluluğunun hedefleri konusunda bizim şüpheli olmamız için yer yoktur Şüpheyi ve farkları bir yana bırakarak tüm çabaları sarfederek hep beraberce çalışmalıyız.

Asi: Düşüncenize göre Uluslararası Topluluk Standardların gerçekleştirilmesi doğrultusunda Meclis'e yeterli bir destek sunuyor mu? Uluslararası Topluluk bu süreci nasıl güçlendirebilir?

Düşünceme göre standardların yerine getirilmesinde Meclis'e ve hükümete yardım etme

olanakları vardır. Dışarıdan gelecek olan ve Meclis üyeleri ile çalışacak olan uzmanların sadece standardların gerçekleştirilmesine yardım edecek yasaları getirmelerine dair girişimlerde değil, Kosova'da günlük hayatın ilerletilmesi doğrultusundaki yardımlarını sunmalarını davet ederdim. Düşünceme göre tüm Meclis böyle bir çabayı selamlardı. Bana göre gelecek yıl Meclis, Kosova ve dış ülkelere gelecek olan uzmanlara bütçesinden bir kısım araç ayıracaktır. Böylece Meclis, yasaların daha çabuk ve daha yüksek bir kalitede olması için daha aktif olacaktır.

Toplumun kendi görevini yapması onun demokratik sisteminin güvenilirliğine bağlıdır

1 Temmuz - 31 Aralık 2004 tarihleri arasında, Hollanda, Avrupa Birliği'ne başkanlık edecektir. Dolayısıyla ASI Bülteni, Priştine'de bulunan Hollanda Ofisi Şefi, Sn Bas-Backer'in , bu konuda okuyucularımızı aydınlatmasını istedi.

Peter Bas-Backer, Priştine'de bulunan Hollanda Eşgüdüm Ofisi Şefi ve şimdiki AB Başkanlığı Temsilcisi

İşin içinde olmayanlar için Avrupa Birliği (AB) bir deveyi andırabilir; biraz acayip ve bileşik, ama güvenli ve ona bağlı olanlara ümit veren bir varlık olarak. 1958 yılından beri AB'de karar verme mekanizmalarında çok sayıda değişimler yapılmıştır. Bu süreç içerisinde Avrupa Parlamentosu (AP), AB'nin enstitü yapısında yavaş yavaş ama güvenli bir şekilde kendine düşen yerini almıştır.

AP'nin Kosova'da hâlâ temsil edilmemesine rağmen, AB'nin Kosova'ya yardımı konusunda karar vermede etkisi olmuştur. AB'de, seçmenler ve sivil toplum arasındaki ilişkilerde olduğu gibi AB enstitüleri arasında ilişkilerde de Parlamento kilitse bir rol sahiptir. Avrupa Parlamentosu yavaş yavaş AB karar verme sürecine, AB Yönetimini kontrol etme sürecine olduğu gibi AB yasasının büyük bir bölümünün üretilip kabul edilmesine kadar varmış bulunmaktadır. Şimdiye kadar Hollanda yasalarının %50'den çoğu Brüksel'de hazırlanmıştır. Avrupa Parlamentosu, Avrupa Birliği'nin diğer enstitüleriyle birlikte Avrupa Parlamentosu Bütçesini kabul etmekte kilitse bir rol oynamaktadır. AB'nin demokratik elemanlarının artırılmasında önemli gelişmeler kaydedildi ise de onlar yeterli değildir. AB'nin en önemli administrativ enstitüleri olarak AB Komisyonu ve Konseyi hala normal demokratik sürecin genel kontrolsüz ve dengersiz çalışmaktadır. Yapılan kamu araştırmalarına göre, AP, AB'nin en ünlü enstitülerinden biridir. Ama geçenlerde

AP için yapılan seçimlerdeki oy sayısının düşük olması AB ve AP'nin AB yurttaşlarını etkileyemeyeceğini göstermiş bulunmaktadır.

AP demokratik bir açık ile savaştır. Bu açık, yetkilerin demokratik bir şekilde kontrol edilen devlet düzeyinden komple olmayan AB enstitülerine transfer edilmesinden kaynaklanmaktadır. Ama AB yurttaşlarına ulaşma olanağında olmasa dahi, AP, onların günlük yaşamlarını etkileyebilecek kapasiteye sahiptir.

AB enstitülerinin yurttaşlara daha yakın olmasını sağlamak, İrlanda dönem başkanlığının temel hedefiydi. Bu çok önemlidir, çünkü eninde sonunda AB'nin başarısı onun yurttaşlarına olduğu gibi demokratik sistemin güvenilirliğine bağlıdır.

Kosova'nın genç enstitüleri vardır ve Avrupa ile kıyaslandığında onlar kendi meşrutiyetlerini kazanmak zorundadırlar. Eninde sonunda Kosova'nın fonksiyonel bir toplum olarak kendi görevini yerine getirmesi, kendi demokratik sisteminin kredibilitesi ve Kosova toplumunun ayrılmaz bir parçası olan azınlıkların da katılımlarının sağlanmasıyla kendi seçmenlerinden temin edeceği oylara ve alacağı desteğe endekslidir.

Güvenilir bir demokratik sistemi yaratmak için seçmenlerin Geçici Özyönetim Enstitüleri (CÖE) çalışmalarını

dikkatle izlemeleri gerekir. Bunu yaparken hükümet ve bireysel bakanların kendi görevlerini nasıl yaptıkları, Partilerin Meclis'te seçmen çıkarlarını nasıl korudukları ve kendilerine transfer edilen sorumluluklar hakkında hükümet ve bakanları nasıl sorguya çektiklerine dikkat etmeleri gerekir. Seçmenler tarafından görevlendirilen Meclis üyeleri, her Kosovalıya daha iyi bir yaşamı sağlamayı hedefleyen Standardların gerçekleştirilmesi doğrultusunda şimdiki ve gelecekteki hükümetin nasıl çalışmalarda bulunacağını denetlemesi göreviyle görevlendirilmiştir.

Örnek olarak Meclis üyeleri, yeni temel ekonomik yasaların Standardlara uyumlu olarak nasıl gerçekleştirileceği doğrultusunda Hükümeti gözetlemekle birlikte yatırımların yapılması ve daha fazla işbulma olanaklarının yaratılması yönünde ne gibi başarılar kaydettiğini gözetleyebilir.

AB'nin tüm üye ülkeleri, bu gibi bir temel ekonomik yasamanın gerçekleştirilmesi doğrultusunda Kosova Meclisi'ne ait olan projeleri desteklemeye çalışmaktadırlar. AB üye ülkeleri kendi ülkelerinde olduğu gibi Avrupa'nın diğer yerlerinde eğitim ve seminerler ile bilateral yasal uzmanlar sağlamaktadırlar. AGIT'in de buna benzer projeleri vardır ve ümit ediyorum ki Avrupa Konseyi yakında, GÖE'nin diğer bölümlerinin kontrol edilmesinde Meclis etkinliğine destek olup kendi görgüleriyle katkıda bulunacaktır.

Priştine'de bulunan Hollanda Eşgüdüm Ofisi Başkanı
Sn Peter Bas Backer

Tüm bunlar, Kosova'nın idare mekanizmalarının gerçek kontrolü ve denge gücünün sağlanması doğrultusunda Meclis becerilerini güçlendirmektedir. Böyle bir şeyin Kosova Meclisi'nin kendi seçmenlerine yaklaşmasına yardım edip etmediği sorusu da ortaya çıkmaktadır. Seçimlerin hazırlık safhasında, Meclis Üyeleri Meclis çalışmalarını açıklamak ve onların 23 Ekim Meclis seçimlerine katılmak ereğiyle belediyeleri ziyaret edebilir..

Priştine'de bulunan Hollanda Eşgüdüm Ofisi
Fehmi Agani no. 17
Dragodan
Tel.: 038-22 46 65
Email: nl_kosovo@yahoo.com

Gelişme alanının sağlanmasıyla sağlıklı bir Komite strüktürü

Pat Cadle, UNDE Yasa hazırlama- yapma destek programı menajeri

Ulusal Demokratik Enstitü (NDI) Meclis Destek Girişimi (ASI) işbirliğiyle, 2001 Kasım ayında çalışmaya başlayan Kosova Meclisi'ne teknik ve prosedürel öğüt olmak üzere eğitim temin etmektedir. UDE'nün temel odak noktası, Meclis çalışmalarının prosedürel yönleridir. Özellikle yasama sürecine ilişkin teknik yardımın sunulmasına odaklanarak, UDE eğitimler düzenleyerek Meclis üyelerine şu etkinliklerde bulunmayı öğütledi: komisyon çalışmalarının idare edilmesi, aleni toplantıların düzenlenmesi, seçmenlere cevap vermede yardım, yönetimin gözlenmesinin sağlanması ve Kosova yurttaşlarına yasama şeffaflığı vesorumluluğunun geliştirilmesi. İlerideki ihtiyaçları karşılamak ereğiyle, UDE her sekiz aydan 12 aya kadar komisyonların statüslerine ilişkin teftiş yapmaktadır. Devamda, 2004 Nisan ayında gerçekleştirilmiş olan teftişe ilişkin temel bulgular yer almaktadır.

2003 Haziran ayında yapılan teftişten sonar Komisyonların genel durumu hızlı bir şekilde ilerlemiştir. Örnek olarak, Komisyonların çoğunun kendisine ait olan yasamanın her kısmı için aleni toplantılar düzenlemeleri bir gelenek haline almıştır. En azından on Komisyon geçen yıl içerisinde minimum olarak bir aleni toplantı düzenlemiştir. Aleni toplantılar sadece yasamanın özel kısımları için değil, bir konuya odaklanan aleni toplantılar da düzenledi. Diğer bir güzel örneği de, Komisyonların çoğunun alakalı-İlgili Bakanlık üyesinin Komisyon çalışmalarına davet edip görüşülmekte olan

yasa tasarıları ile ilgili bilgileri sağlamak vesorumları yanıtlamayı hedeflemesi oluşturmaktadır. UDE'nün gerçekleştirmiş olduğu teftişlere göre, Komisyonun hiç birinde kquorum sorunu olmadı ve onların çoğu Priştine dışında bile alan ziyaretleri gerçekleştirdiler.

Ama bazı özel bulgular sürekli bir gelişmenin gerektiğini göstermektedir. Şu noktalar Ek çalışmaların yapılması gereken alanlara işaret etmektedir.

1. Komisyon toplantılarının sıklığı sadece Komisyonlar arasına değil, farklı zamanda aynı Komisyonlar çerçevesi içerisinde de değişmektedir. Komisyonların çoğuna kabarık bir sayıda yasa tasarısı gönderilerek onlar hemen hemen her hafta toplanmış bulunmakta, bazı Komisyonlar ise yasa tasarılarının seyrek bir şekilde gönderilmesinden dolayı sadece kendilerine yasa tasarıları gönderildiği zaman bir araya geldiler.
2. Bazı Komisyon üyeleri hatta Başkanlar bile, yasa tasarılarını görüşme olanağına sahip değildir nede bağımsız bir değişikliği teklif etme kabiliyetine sahiptir.
3. Komisyonlara karşı yönetim sorumluluğu yetersizliğinin Azınlık Komisyonları tarafından doldurulması gerekir.
4. Kabul edilip ilan edilen yasaların çoğu yönetim şubesi tarafından pratikte uygulanmaktadır. Bu bir bütünlük olan Meclis'in yönetici görevlerini teftiş etmesi yolundaki zayıflığını oluşturmaktadır.
5. İyi bir eğitim görmüş olan yasal destek personeli yetersizliği hala sorun yaratmaktadır. Komisyon toplantılarında yasa

26 Mayıs'ta yayınlanan Kamu Toplantıları El kitabı hakkındaki basın konferansı

tasarıları görüşülürken iyi bir eğitim görmüş olan yasa tasarısı uzmanının yokluğu sezilmektedir. Personel yetersizliği yanı sıra, Komisyon Başkanlarına ait olan daireler olduğu gibi toplantı salonları yetersizliği sorunlar arasına yer almaktadır.

6. Komisyon çalışmalarına özel olan Prosedürler Kuralları yoktur. Komisyon başkanlarının çoğu genel kurul prosedürler kuralları görüşlerini Komisyon sürecine göre uyarlamaktadırlar. Demek oluyor ki, bu prosedürler bir komisyondan diğer komisyona değişmektedir.
7. Tercüme hala yasama sürecini yavaşlatan bir faktör olmaya devam etmektedir. Her yasanın "resmi" şekli İngilizce olmakta ki bu düzensizliğe neden olabilir. "Resmi" şekil ile Arnavut ile Sırp dilleri arasındaki ince farklar yasa tasarısının gerçek etkileri konusunda anlaşmazlıklara neden olabilir.
8. Parlamento grupları hala yöneticileri tarafından yasamada gruplara nasıl bir yerin verildiği konusunda her zaman

iyi tanıtılmış değildir. Komisyon çerçevesi içinde olan parlamento grubu üyelerinin yasamayı desteklemeleri beklenirken, genel kurul toplantısında bir bütünlüğü oluşturan grup ona karşı gelebiliyor.

Bir özet yapmak istersek tüm Komisyonların strüktürleri sağlıklıdır. Son araştırmadan teftişten sonra düzenli aleni toplantılar, Bakanların tanıtma çağrıları, kquorum ve alan ziyaretleri konusunda Komisyonlar başarı kaydetmiştir. Personelin gelişmesi gibi diğer alanlarda küçük bir ilerleme kaydedilmiş bulunmaktadır. Şimdiki araştırmada, gerekli olan gelişmelerin yapılmasına dair alanlar belirlenmiş bulunmaktadır. UDE, Komisyon strüktüründeki bazı ihmallerin kusurların hafifletilmesine yardımcı olacak bazı önerileri tanımladı. Komisyon başkanları ve başkan yardımcılarının işbirliği ile teftişteki bulgular bazı gelişmelerin yapılması için çok iyi olanaklar sağlamaktadır.

Parlamento İdare Tanıtma Merkezi, daha büyük bir şeffaflık ve sorumluluk sağlayacak

Roger F. Roy, KPEAD-SPEAK Projesi Menajeri, e-mail: roger.roy@undp.org

Kosova Parlamentosu'nun Elektronik Arşivlerine Desteğin Sunulması Projesi yardımıyla (KPEAD) Kosova Meclisi duvarları dışında da enformasyon sunacak bir merkezin kurulması önemli bir unsur oluşturmaktadır. 2004 yılının Nisan ayında KPEAD-SPEAK, Kosova-BMGP ve İnter Parlamento Birliği, Kosova Meclisi ve Kosova Ulusal ile Üniversite Kütüphanesi arasında bir Anlaşma Memorandumu imzalararak bu hedefe ulaştı. Bu üçlü partnörlüğün yardımıyla, Ulusal Kütüphane'de yerleşmiş olan Enfomasyon Merkezi sayesinde, Kosova Meclisi arşiv sistemi ve web-sitesine ilişkin İnternet linkini kamuoyunun erişimine sağlanması hedeflenmekteydi. Bu web-siteden yararlanacak olanlar Merkez'de, idareyle ilgili bulunan kitap ve dergilere de erişebileceklerdir.

Parlamento İdaresi Enformasyon Merkezi (PIEM) Misyonu İfadesinin temel hedefi, Kosova Meclisi'nin Kosova toplumu ve tüm bölümlerine daha sorumlu bir şekilde davranması ve daha şeffaf olmasının sağlanmasından ibaretir. Kosovalıların çoğunun kendi parlamentolarının nasıl çalıştığı, genel kurul

toplantılarının nasıl yapıldığı, kabul edilmiş ya da görüşülmek üzere kabul edilen yasalar ve toplantılara katılım düzeyi hakkında çok az bilgiye sahiptir. Bundan başka fakülte öğrencileri ve ilgili grupların kolaylıkla ulaşabilecekleri parlamento komisyonlarının çalışmaları ve Parlamento üyelerinin yaşam öyküleri ile ilgili bilgiler yoktur.

PGIC, Kosova Meclisi'nin kanun çıkarma, temsil ve gözetim görevlerini yerine getirmesi süreçlerine yurttaş katılımlarını daha üst bir seviyeye çıkarmayı hedeflemektedir.

Sözünü ettiğimiz bu merkezde kullanıcılar, Kosova Meclisi Websitesine, verilere ilişkin aleni evraklara olduğu gibi parlamento idaresi konularına adanmış olan diğer sitelerine ulaşma olanağını bulabileceklerdir. Böyle bir website, Cenevre'de yer almakta olan İnter -Parlamento Birliği

websitesidir. 1889 yılında kurulmuş olan bu site bağımsız ülkelerin parlamentolarının bir uluslararası örgütüdür. (www.ipu.org). Tüm dünya parlamentoları diyalogu için bir dönüm noktası olan İPU'ya şu an 130'den çok ulusal parlamento üye olmuştur. Bu Union, barış ve insanlar arasında işbirliğin kurulması ve güçlü bir temsilcilik demokrasisinin kurulması doğrultusunda çalışmaktadır.

Parlamento'nun İdare Enformasyon Merkezi aynı zamanda, tartışmaları cesaretlendirmek ve Kosova toplumu için önemli olan özel konuları gündeme getirmeyi de hedeflemektedir. Nitekim şimdiye kadar kamuoyunun dikkatini çeken bi sürü açık konferans düzenlenmiş bulunmaktadır.

PGIC'te "Politikada Kosova Kadını" adlı ilk Konferans 17 Haziran 2004 tarihinde düzenlendi. Kosova UNDP temsilcisi Sn. Robert Piper, ilk Konferansı tertiplemişti. "Cinsiyet konuları sadece Kosova Meclisi'nin kuralları v düzenlemeleriyle çözümlenemez," dedi Sn. Piper. "Onlar sadece kadının güçlendirilmesi konusundaki çerçevenin bulunmasına yardım

KPEAD-SPEAK Projesi Menajeri Roger F. Roy,

etmektedir. Gerçek bir değişim sivil toplumu seferber eden ve tüm Kosova kadınlarının özel ihtiyaçlarını ve isteklerini savunan liderlerden gelebilir."

Bu olay Kosova Meclisi'nin sivrilmiş olann üç üyesini -, Sala Ahmetaj, Hatixhe Hoxha ve Edita Tahiri'yi bir araya getirerek, Kosova sivil toplumunun diğer temsilcilerinin de katılımıyla bilgi ve görgülerin değiş tokuşu için iyi bir fırsattı. Konuşmacılar, Kosova kadınının politikadaki rolü ile ilgili bireysel görüşlerini açıklamaları devamda katılımcıların canlı tartışmalarına neden oldu. 2004 yılının yaz ve sonbahar aylarında bu türden daha fazla takdimlerin yapılması da öngörülmektedir.

Kosova-Hollanda inter -partamentosunun üçüncü semineri düzenlendi

Renee Vassilos, DBPPP, email: ewppp@ewppp.org, web-site: <http://www.ewppp.org>

Doğu - Batı Parlamento Pratiği Projesi (DBPPP), Parlamento demokrasisinin görünüşleri ve teknikleri: Kosova Meclisi destek programı, programı çerçevesinde, 28-19 Haziran 2004 tarihleri arasında Priştine'de Kosova-Hollanda inter-parlamentosunun üçüncü seminerini düzenledi.

Katılımcılar arasında Hollanda Parlamentosu ve Kosova Meclisi şimdiki ve eski üyeleri yer almaktaydı. Seminerde şu konular ele alındı: seçmenlere karşı görev ve sorumluluklar, Meclis üyesinin tüzel kişiliği, kampanyalar süresince parti siyasetlerinin belirlenmesi, kampanya öncesi anlaşmaların yapılması ve

politik partilerin seçim sonrası davranışları.

Dördüncü inter-parlamento seminer Aralık ayında düzenlenecek ve seçim sonrası süreçlere odaklanacaktır. Seminerlere ek olarak, 2004 Mart ayında olagelen kriz olaylarını incelemek ereğiyle DBPPP, yeni kurulmuş

olan parlamento inceleme komisyonu ile çalışmaktadır. Komisyon çalışmalarının değerlendirilmesinin yapıldığı toplantı 16-18 Nisan tarihleri arasında Hollanda'nın Santpoort kentinde düzenlendi ve bu toplantıya Kosova Meclisi'nin tüm partilerinden oluşan temsilciler katıldı.

“İdarenin politik olarak taraf tutmadığını tasdiklamalıyız”

Kosova Meclis Sekreteri Sn Isuf Demaj ile söyleşi

Edmond Efendija, UDE

ASI: Sn Demaj, okurlarımıza Meclis Sekreteri ve genel olarak Sekreterliğin genel sorumlulukları hakkında bilgi verir misiniz?

Isuf Demaj: Benim temel görevim olanaklar dahilinde Meclis personelini en iyi bir şekilde idare etmek. Meclis idaresi, çok kısa bir zaman içerisinde Kosova Meclisi'ne en iyi bir şekilde hizmet etmek için etkili ve modernleştirilmiş bulunmaktadır.

ASI: Meclis Sekreterliği'nin karşı karşıya geldiği temel sorunlar nelerdi ve bir bütünlüğü oluşturan Sekreterliğin ve Meclis'in temel başarıları nelerdir?

Demaj: İdare, tüm personel ve Sekreteri olan ben idarenin politik olmaması yönünde çalışmalıyız ve bu önemli bir ödevi oluşturmaktadır. Hedeflerimize ulaşmak için bizim AGİT, UNMIK ve Hükümet ile iyi ve sıkı bir işbirliğimiz olmalı. Yasa tasarılarının zamanında kabul edilmesiyle hedefimize ulaşmış olacağız.

Sekreterlik geçen seçimlerde kuruldu, öyle ki idare kendi görevlerini gerçekleştirme doğrultusunda hazırlıklı değildi ve bazı personel üyeleri profesyonel icapları yerine getiremedi. Şimdiye kadarki dönemde başarıların elde edildiğini söyleyebilirim ama Meclis'e hizmette bulunmak için elimizden geldiği kadar daha fazla çalışmalıyız.

ASI: Çalışma yerlerinin olmayışı ve özellikle de yasal departmanında personel yetersizliği olduğu gibi bu ya da şu şekilde Meclis

çalışmalarını engelleyen teknik sorunlar vardır. Düşüncenize göre bu sorunların üstesinden ne zaman gelinebilecektir?

Demaj: Başlangıçta milletvekilleri ve genel olarak tüm personel büyük zorluklarla karşılaştı. Şimdi is milletvekilleri, idarenin kendilerine hizmet etmek için orada olduklarını ve işbirliğinin yapılmasının kaçınılmaz olduğunun farkına varmış bulunmaktadırlar. Tüm bu olgular durumun memnun edici olduğunu göstermektedir.

İlk günlerde Meclis Başkanlık üyelerinin bile daireleri yoktu. Bu arada hem onlara hem de parlamento grupları yönetim kurullarına daireler sağlamayı başardık. Yılın sonuna doğru Hükümet yeni bir binaya taşınacak ve o zaman bizim daha çok boş dairelerimiz olacaktır. Meclis binasının yenileştirilmesine başlayacağız ve o zaman görevlerimizi daha iyi bir şekilde gerçekleştirmek için gereken olanaklara sahip olacağız.

ASI: Yasa tasarılarını görüşmekte bazan yeterli derecede etkili olmadığı ile Meclis suçlanmaktadır. Sizin bu konudaki görüşünüz nedir?

Demaj: Hükümet yasa tasarılarını hazırlamakla yükümlü olduğuna göre, düşünceme göre böyle bir yaklaşım için esas yoktur. Meclis'e varan her yasanın izlenmesi için bir prosedür vardır ve biz her zaman bunu izlemiş bulunmaktayız. Belki de %95 olarak Meclis,

Kosova Meclis Sekreteri Sn Isuf Demaj

yasa tasarıları hakkındaki görüşlerini zamanında yapmış ve çok sayıda önemli yasa kabul edilmiştir. Bu yasaların büyük bir kısmı GSÖT tarafından imzalanmış, imzalanmamış olan yasalar ise hukuk ofisinde ve bununla ilgili yetkiler de onların elindedir.

ASI: Bir yandan Başkan ve Meclis Başkanlığı arasında politik menacer olarak temel bir iletişimi sağlamakla görevlisiniz; diğer yandan ise Meclis Sekreterliği administratif idaresi ve menancementini

üstlenmiş bulunmaktasınız. Bu işbirliği nasıl yürümektedir?

Demaj: Bence iyi bir işbirli yönünde çaba harcanmalıdır. Şimdiye kadar ne Başkan ne de Başkanlık üyeleri ile sorunum olmadı. Benden ve benim personelimden açıklama istendiği zaman biz her zaman görevimizi yerine getirdik. Zaman zaman tutanak ile ilgili bazı sorunlar belirdi ama bu sorun en azgari bir düzeye indirildi.

ASI: Meclis'in Hükümeti gözetimi konusunda başarıya ulaştığını

düşünüyor musunuz ve Meclis tarafından sorulan sorulara Hükümetin nasıl yanıtlar verdiğini düşünüyorsunuz?

Demaj: Bu Hükümetin bir koalisyona hükümet olmasıyla rağmen Meclis ile Hükümet arasında pürüzler yaşanmamıştır. Komisyonlar çok erken kendi toplantılarına Bakanlıklardan yetkilileri davet etmiştir ama düşünceme göre bu işbirliği daha da geliştirilebilir.

ASI: Yakın bir gelecekte ASI partnerlerinin Meclis'i desteklemelerine dair temel alanlar neler olabilir?

Demaj: ASI partnerleri ile yapmış olduğumuz her toplantıda işbirliği konusunda özellikle işaret ettim. Çünkü genel olarak Meclis ve tüm personel olduğu gibi milletvekillerinin desteğe büyük ihtiyaçları vardır. Düşünceme göre, başarılar kaydedildi ama tabii ki daha büyük başarılar kaydedilebilir.

Profesyonel bir idarenin oluşması yönünde daha fazla şeyin yapılabileceğini tahmin ediyorum ve bu şekilde her işe karışmama da artık gerek kalmayacaktır. Bu yönde daha fazla yardım edilebilir ve bize yardım etmek isteyenlerle, ki onların sayısı pek az değildir biz görüşebiliriz. Önümüzdeki seçimlerle ilgili hazırlıkların yapılması ve yeni oluşumdaki milletvekillerin seçimlerle belirlenmesi yönünde yardımların yapılmasının somut şekillerini belirtmeliyiz.

ASI: Geçenlerde Meclis bir Protokol Görevlisine sahip oldu. Bu resmi görevinin temel görevleri nelerdir ve Meclis'e sunacağı katkıları ne olacaktır?

Demaj: Meclis'in protokol bölümü yoktu ve hatta eski sistemde bile Kosova için sadece bir protokol bölümü

vardı. Eskiden çeşitli ziyaretler olduğuna göre, protokol Meclis için çok önemlidir. Ve bizim protokol bölümünün eğitime ihtiyacımız vardır.

ASI: Bazan yasa tasarılarının gerektiği gibi tercüme edilmemesi Meclis çalışmalarını zorlaştırmakta ve değişikliklerin çoğu politik olmaktan çok dil hatalarından ileri gelmektedir. Yasal tercüme konusundaki değerlendirmeleriniz nelerdir ve bu yönde neler yapılabilir?

Demaj: Sponsor tarafından temsil edilen her yasanın tercüme edilmesi, gözden geçirilmesi ve uygun bir dil kalitesinin sağlanmasından sonra Meclis'e gönderilmesi gerekmektedir. Tercüme konuları ile profesyonel olarak çalışacak olan bir personelin atanması ile bu sorunun aşılması amacıyla ben şahsen Hükümetin Daimi Sekreteri ile bu konuyu görüştim. Bu yönde ilerlemelerin kaydedilmesi bize vaad edildi ama böyle bir şey hala ihtiyaç duyulmaktadır. Yasal dokümanların Arnavutça ve Sırpça olan şekillerini kıyaslayacak olan özel üniteyi

kurduk. İlgili işyerleri ile ilgili duyurular yayınladık. Ama buradaki maaşların pek çekici olmadığına göre biz yeterli bir kaliteye sahip olan bir tercüme hizmetini kuramadık.

ASI: Kosova uzmanlarının hayli bir üne sahip oldukları bilinmektedir. Ama biz aynı zamanda Kosova'da her şeyin politikanın bir parçası olduğunun bilincindeyiz. Öyle ki Kosova Meclisi gibi politikanın etkisinin bir hayli sezildiği bir organda nötür kalmak ve taraf tutmamak zor değil mi?

Arnavut olmayan toplulukların da işe alınmalarını öngörmektedir. Meclis'te iş bulma olanakları durumu nasıldır?

Demaj: Biz sadece Arnavut değil Sırp işçi personeli bulmakta da zorluklarla karşılaşmaktayız. Personel üyelerimizin % 10'ndan çoğunu Sırp ve Türk topluluk üyeleri oluşturmaktadır. Biz etnik esasınca fark yapmamaktayız ve ahalinin strüktürüne göre tüm toplulukların dürüst bir şekilde temsil edilmelerini istiyoruz.

Demaj: Bu yaklaşımı sürdürmeyi kolay buluyorum ve ben her zaman nötür olmuşumdur. Personel üyeleriyle konuştuğum zaman onlara politikaya karışmanın yasak olmadığını ama Meclis'te kendilerinin politik bir mevkiye atanamayacaklarını kolay ve rahatlıkla söylemişimdir. İdare personelinin politikaya karışmalarını istemiyorum çünkü bu bizim günlük çalışmalarımızı tehlikeye düşürebilir.

ASI: Standardların Yerine Getirilmesi Planı, GÖE çerçevesinde

ASI: Seçimler 23 Ekim'de düzenlenecek ve yeni milletvekillerin Meclis'te yerlerini almaları beklenmektedir. Sekreterlik yeni milletvekilleri için hazır mı?

Demaj: Biz yeni milletvekilleri için elimizden gelen hazırlığı yapmaya çalışacağız. Ancak bunun için yeterince zamanımızın olmayabileceğini de bilmeliyiz. Mecliste yeni ve eski milletvekilleri olacak ve biz idare olarak iyi bir başlangıç yaparsak hiçbir zorluk ile karşılaşmayacağız.

“Demokratik bir toplumda Parlamentonun rolü: Sivil toplum ile ilişkiler”

Catherine Perron, Paris, Uluslararası İlişkiler Araştırma Merkezi Kıdemli araştırmacısı ve Prof. Dr. Nicolas Maziau, Ekip Lideri, Üç Parlamento Konsorsyumu Avrupa İmar Ajansı-(EAR) (giriş)

Meclis ile sivil toplum arasındaki ilişkilerinin artırılması amacıyla, AIA- EAR projesi Kosova Meclisi'nde “Demokratik bir toplumda parlamentonun rolü : sivil toplum ile ilişkiler” adlı bir uluslararası Forum düzenledi. 24-25 Haziran tarihlerinde düzenlenen Forum'a Fransa'dan (Sn Christian Ménard ve Sn. Jérôme Lambert), Belçika'dan (Sn. Zoé Génot ve Sn. Walter Muls), Almanya'dan (Sn. Petra Blass) ve Kosova Meclisi milletvekilleri olduğu gibi Kosova sivil toplum temsilcileri de katıldı.

Büyükelçi Georges-Marie Chenu tarafından koordine edilen Forum, Avrupa Birliği üyeleri olan üç parlamento vekillerini ve Kosova Meclisi üyelerini bir araya getirip ortak çıkardan olan konuları ele almaları için iyi bir fırsattı. “Parlamento üyesi olmak” ve “Yasa hazırlayıcısı olmak” tüm tartışmaların döndüğü ve forumun içerdiği iki bölümü oluşturmaktaydı. “Yurttaşlık ve temsil”, “temsil ve seçim sistemi”, “parlamento çalışmaları ve seçmenler ile ilişkiler”, “yasama sürecinde Parlamento üyesinin rolü” olduğu gibi “yasama sürecinde Hükümet ile Parlamento arasındaki ilişkiler” ve “sivil toplumun yasama sürecine katılması” ile ilgili konular Meclis üyeleri ve sivil toplum temsilcilerinin kendi görüşlerini dile getirdikleri somut konulardı. İşsizlik, Kosova'da kadınlar, özel ihtiyaçlara sahip olan kişiler ve azınlıkların kamu yaşamına katılmaları gibi konular üzerine tartışmalarda bulunan sivil toplum temsilcileri, bu sorunları Kosova Meclisi üyelerine sorma ve beklentilerini açıklama fırsatını yakaladılar.

Konferans, Sn. Ylber Hysa, “Kosova Yurttaş Girişimi Eylemi” (KACI) Müdürü ve Sn. Catherine Perron, Paris Institut d'Etudes Politiques (Uluslararası İlişkiler Araştırma Merkezi) Kıdemli araştırmacısı raporlarıyla son buldu. Devamda Sn. Perron'un raporundan kısa özetler veriyoruz.

sıra onlar, aynı zamanda yurttaşları da temsil etmektedirler. Politik yaşama canlılığın katılması ve politik topluluğun entegrasyonu gibi diğer farklı görevleri de vardır. Meclis üyeleri ile ilgili bu geleneksel elemanlara diğer görevler de katılmış bulunmaktadır ki bu

demokratik bir Kosova için alan sağlamalıydılar.

Demokrasilerin hüküm sürdüğü parlamentolara kıyasla Kosova Parlamentosu üyelerine daha büyük bir sorumluluk düşmektedir. Kosova Meclis üyeleri demokrasinin piyонерleri gibi

24 Haziran 2004 düzenlenen AIA Forumu

Parlamento üyeleri geleneksel olarak demokratik sistemin odağında bulunmaktadır. Onlar üç yönde işbirliğini sürdürmektedirler: hükümetle, politik partilerle ve yurttaşlarla. Çok farklı özellikleri kapsayan merkezi bir göreve sahiptirler. Hükümetin kontrol edilmesi sorumluluğu ve yasama konusunda tartışmalarda bulunma sorumluluğu yanı

görevler daha çok Kosova'nın özel durumu ile ilgilidir. Kosova Meclisi'nin demokratik bir şekilde ilk kanun yapan parlamento üyeleri büyük bir sevinci ve aynı zamanda yeniden doğuşu temsil etmektedir. Onlar, Komünizm döneminde edindikleri pratiklerden olduğu gibi Miloşeviç rejiminde elde etmiş oldukları deneyimlerden de uzak durmalı ve pluralist-çoğulculuk ve

etkinlik sürdürmektedirler. Ben “piyoner” sözcüğünü değişik anlamlarda algılıyorum: Kosova'da demokrasinin uygulanmasında onlar birinci yerde bulunmaktadır. Onların çalıştıkları enstitünün bir geçmiş ve geleneği olmadığı için yeni kural ve geleneklerin oturtulması yönünde onlara sorumluluk düşmektedir. Onların çalışma biçimleri önemlidir çünkü

davranışlarının ardından izler kalacaktır. Onların edindikleri görgü ve gelenekleri eski üyelerin ardından gelecek olan yeni üyeler devam edecektir. Herşeye rağmen işin sonunda belli bir başarının garanti edilmediği bir maceraya girme riskini göze alan ve bu işe ilk girenler de yine onlardır.

Yurttaşların temsil edilmesi meşru olmanın esasını oluşturur. Seçilmiş olan görevliler olarak Meclis üyeleri yurttaşların dileklerini ifade eden kişilerdir. Onlar Meclis üyelerini kendi adları adına konuşmaları için vekaletten seçmişlerdir ancak onlar kendi politikistmelerini de ifade etmektedirler. Ama Meclis üyelerinin görevleri pek rahat sayılmaz: onların kendilerini seçmiş olanlara karşı sorumlulukları vardır, öte yandan da kendi inançlarını öne sürmelidirler. Onlar, her zaman belirgin olmayan yurttaşların isteklerini ifade etme doğrultusunda çalışmaktadırlar. Arnavut olmayan toplulukları göz önünde bulundurarak üyelerin çoğu Kosova'daki temsiline ne kadar problemler olduğunu belirtmiş bulunmaktadır. Kadınların temsili konusu da görüşmelerde ele alındı. Arnavut olmayan toplulukların ve kadınların temsili teknik olmaktan çok sembolik bir riski oluşturmaktadır. Burada önemli olan mesele Kosova toplumunun nasıl bir eşitliği önemli bulduğu ve aynı zamanda toplumun kendisi hakkında nasıl bir imaj yaratmaya ihtiyacı olduğunu saptamaktan ibarettir.

Şimdi de temsiline daha genel sorununa ve seçilmiş olan görevliler ve yurttaşlar arasındaki ilişkilere olduğu gibi yurttaş nedir ve onun demokratik süreçteki rolü ile ilgili tanımlamaya azıcık dönelim. Yurttaş rolünün temel politik haklarla sınırlandırılması,

daha doğrusu onların oy verme hakları ile sınırlandırılması riski sadece Kosova için geçerli değildir. Bazan politik elit yurttaşların sadece seçimlere katılmalarına temin etmeye çalışırlar. Bu ise demokrasinin sınırlı ve formal görüşü, daha doğrusu statik bir vizyonun belirtisidir.

Uzun sürecek olan bir demokratik idareye sahip olmak ve Kosova'da başarılı bir demokratikleşme sürecinin sağlanmasında, demokratik süreçlerde yurttaş rolüne daha dinamik bir yaklaşımın sağlanması çok önemlidir. Bu alanda seçilmiş olan görevlilerin rolü çok önemlidir. Seçimlerden sonra onların seçmenlerle irtibat kurmaları gerekir. Devamlı olarak seçilmiş olan görevlilerin kendi seçmenleri ve sivil toplum sektörü ile irtibatı geliştirmeleri istenirse, tüm bunlar için bazı koşul ve cihazların (dairelerin, seçmenlerin kabul edileceği yerlerin, parlamento yardımcılarının v.b....) sağlanması gerekmektedir. Bunlar sadece bir teknik destek imkanları değil, Meclis üyesi yaptırım gücünün gerçek araçlarıdır aynı zamanda.

Tartışmalar süresince vekiller ile onların politik partileri arasındaki bağdan sık sık söz edilmemesi beni hayrete düşürdü. Buna rağmen politik partilerin temel bir role sahip oldukları görülmektedir. Onlar fikir pluralizmini oluşturmaktadırlar. Onlar toplumun geleceği ve gelişmesine değin önerileri kesin ve açık olarak belirtmektedirler. Seçmen listelerini hazırlayarak Parlamento üyelerine lojistik destek sağlamaktadırlar.

Bu durumda Almanya örnek olarak alınabilir. Orada, politik partilerin rolü Anayasa ile belirlenmiştir. Buradaki iki temel unsura değinmek

istiyorum: (1) partilere, yurttaşların düşüncelerini geliştirmeye katkıda bulunma görevi düşmektedir; (2) partiler demokratik bir devletin kurallarına uymak zorundadır. Partilerin gücü oluşturan bir makine mekanizmasından çok daha fazla anlamı olması gerekmektedir. Yurttaşlara düşüncelerini geliştirmelerine yardım ederek, politik tartışmaları canlandırarak ve kabul edilmiş olan yasaların sonuçları ve etkileri ile yurttaşları bilgilendirmekle onlar demokratikleşme yönünde bir aracı oluşturmaktadırlar. Bu araçlar parlamento üyelerinin kendi görevlerini yapmalarına hizmet etmektedir; belli bir strateji hazırlamaları, uzmanlardan gereken destekleri temin etmeleri, kuruluşlar, profesyonel organlar, ticaret birlikleri ile bağ kurmalarına yardım etmektedir.

Kosova'da demokratikleşme sürecinin dış aspektinin ve onun seçilmiş olan temsilcilerin görev süresine etkilerinin yeniden gözden geçirilip görüşülmesi galiba önemlidir. Uluslararası topluluk tarafından uygulanan sınırlamalar yüzünden Meclis üyelerinin çoğu görevlerinin özelliğine işaret ettiler. Onlar, kendilerine daha fazla yetkilerin verilmesinin görevlerini gerçekleştirmeleri için bir koşul olduğunu belirtmektedirler. Kişisel olarak Kosova'nın belirlenmemiş olan statüsü konusunda demokratikleşme sürecine ilişkin birkaç sorunu görmekteyim. Nihayi statüs ile ilgili kararsızlık ve etrafta bulunan ülkelerdeki politik gelişmelere bağımlılık, demokratikleşme sürecini zayıflatmaktadır. Uluslararası topluluk, Kosova Meclisi üyelerine verilmiş olan ödevlerin bileşik olduğunu ve onların ne gibi bir koşullar altına görevlerini yapmaları gerektiğinin bilincinde olmalıdır. Tabii ki

istikrarlı ve garanti edilmiş sınırlara sahip olan bir devlet olmadan demokrasinin gerçekleşmesi zordur ve etkili bir ekonomik sistemin oturtulması olanak dışıdır. Kimin yurttaş olduğu ve kimin de yurttaş olmadığı (ya da en azından kimin ne olduğu veya ne olmadığı belirtilerek) kesin olarak tanımlanmış olan bir toplum olmadan Meclis'e seçilmiş olan bir görevlinin politik temsil konusunda kendi rolünü gerçekleştirmesi zordur. Demokratik bir rejimin kurulması için egemenliğin nerede ve nasıl uygulanabileceğini bilmek çok önemlidir.

Aynı zamanda, bağımsızlığın, yıllar öncesi gibi sağlanacağını düşünmek mümkün değil. Bugün, insanların kendi kendilerine karar vermeleri hakkı birkaç prensibe saygı göstermekle ilgilidir ve bu prensipler yıllarca ve özellikle de İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra uluslararası topluluk tarafından harekete geçirilmiştir-kanunlaştırılmaktadır. Bunun parçaları ise şunlardır: demokrasi, insan hakları ve çoğunlukta olmayan topluluk haklarına saygı göstermektir. Kopenhag kriterlerine göre Avrupa Birliği'ne girmek için bunlar, diğerleri arasında, yerine getirilmesi gereken şartlardır. Bu ödevlerin yerine getirilmesi işi ise Kosova Meclisi'ne düşen görevler arasına yer almalıdır.

Parlamento üyelerinin bazan zor fakat büyüleyici görevleri vardır; bazan uzlaşmayan beklentilerin sentezini yapmaları ve egemenlik alanındaki sınırlandırmalara rağmen demokrasiyi yaratmak ve onu canlı tutmaları hiç de kolay değildir. Düşünceme göre, bu durum onların etkinlikleri daha az önemli kılmaz, tam tersine ona daha büyük önem kazandırır!

Politik danışmanlar – Bakanlıkları Meclis ile bağlamaktadır

Dr. Wolf Preuss, Başbakan Ofisi'nde FES Danışmanı

3 Haziran tarihinde AGİT, Ulusal Demokratik Enstitüsü (UDE) ve Friederic-Ebert-Stiftung (FEs) tarafından ortaklaşa olarak ve "Hükümet ile Meclis'in birbirine tesiri" adlı seminerin konusu, Bakanlıklarda politik danışman olarak çalışanlar için düzenlenmişti. Bu seminer, Mayıs/Haziran 2004 tarihinde politik danışmanlar için düzenlenen daha geniş eğitimin bir devamıydı.

3 Haziran'da düzenlenen seminerde politik danışmanlar

Başbakan Ofisinin FES Danışmanı Wolf Preuss'un konuşması, 'İdare Gözetimi ve Parlamento'nun kontrol görevi' konuları üzerine odaklandı. Meclis'in geçici Prosedürler Kurallarında da belirtildiğine göre, gözetim, parlamentonun kontrolüne ilişkin çok sayıda özel enstrümanı içermektedir: sözlü cevaplara ait olan sorular, gensoru ve yazılı cevaplara ait olan sorular. Bu olanaklar daha etkin bir şekilde kullanılabilir. Özel sorumluluklardan birini, Meclis tarafından yasaların yerine getirilip getirilmediğinin gözetimi oluşturmaktadır. İsteğin olmadığından değil, kaynakların, personelin ve gerekli olan eğitimin olmayışı da dahil olmak üzere şimdiye kadar çok sayıda nedenler yüzünden bu önemli ödev gerçekleştirilmiş değildir. Öyle ki bu alanda dengesizlik görülmektedir ki bu hükümet ile parlamento arasındaki güç dengesinin bozulmasına neden olabilir. Bu dengesizliğin düzeltilmesi amacıyla parlamento çalışmalarını destekleyen kalfiyeli personele ihtiyaç vardır.

Bu olumsuz durumun bir yere kadar düzeltilmesi amacıyla

Meclis, sürekli olarak Kamu Toplantıları düzenleme enstrümanını kullandı. Yasa tasarılarının yaklaşık üçte biri için yirmi den çok aleni toplantı düzenlenmiştir. Bu ise Meclis tartışmalarına sivil toplumun önemli seslerinin dahil edilmesinin somut örneğidir. 2004 yılının Mayıs ayında, AGİT ve UDE 'Kamu Toplantılar El Kitabı'nı yayınladılar. Bu el kitabı parlamento oturumlarının hazırlanması ve idare edilmesi için pratik ve değerli bir rehberdir..

Parlamento ile yönetim arasındaki ilişkiler çerçevesi içerisinde politik danışmanlara ait olan yeni tanımlanmış olan 'iş açıklaması' tasarısı kendilerine Meclis özel sorumluluğunu sunmaktadır. Bu rehberde belirtildiğine göre, politik danışman Meclis'te "Bakanlığın toplanma noktası olarak hareket etmekte." Bakanın kendisi, hangi politik danışmanın bu önemli rolü üstleneceğini karar verecektir. Politik danışmanın, Meclis ve ilgili komisyonlar için bakanlık tarafından sunulan katkıları koordine etmesi gerekmektedir.

Politik danışman, Komisyon ifadelerinin bakanlığın çalışma üniteleri ile iyi bir şekilde koordine edilmesini sağlamalıdır. Politik danışmanın temel görevlerinden biri, sorulara verilen yanıtların nihayi tasarıları ve gensoruları hazırlamaktır. Bakanlık tarafından hazırlanan tasarıların hazırlanmasında, daha geçlerde belirebilecek olan olumsuz sürprizlerden kaçınmak ereğiyle kanun çıkarma sürecini hızlandırmak için GSÖT Yasal Ofisi ile formal olmayan ve erkenden irtibat kurması kendisine düşen bir sorumluluktur. Parlamento'nun toplanma noktası olarak, Meclis ile ilgili Komisyonlara gerçek 'yönetim sorumluluğunu' sağlayıp sürdürmesi kendisine düşen görevlerden biri olacaktır. Bu bir danışmanın önemli 'gözetim' görevinden biridir.

Meclis ile ilişkiler konusunda politik danışmanın rolü Meclis'in Yasal Departmanı Müdürü Daut Beçiri ve UDE Kanun Koyan Koordinatörü Pat Cadle tarafından aleni olarak açıklanmış bulunmaktadır.

Daut Beçiri, politik danışmanın şimdiye kadar çok kere Meclis tarafından gerçek bir şekilde tanınmadığını belirtti. Politik danışmanların önemli ama bakanın ardında 'gölge adamlar' olarak görüldüklerini, onların Meclis ile Meclis personeli arasındaki rollerinin ayan olmadığı dile getirildi. Politik danışmanların 'iş görevleri'ne değin bu yeni tanımlamanın formal bir şekilde kabul edilmesi beklenebilir. Sn. Beçiri, hükümet tarafından gündeme alınan yasalara ilişkin maliye imaları hakkında gelecekte Meclis'in daha iyi tanıtılması gerektiğini vurguladı. Genellikle "bütçe imaları yok" gibi formülasyonların sık sık yanlış oldukları kanıtlanmıştır. Bu ödev, odak kişiler-toplanma noktaları için özel sorumluluk olabilir.

Pat Cadle, politik danışmanların geleceğin odak şahısları olmalarını, daha ilk görüşmede parlamentoda görüşülen her yasa tasarısını sistematik bir şekilde izlemeleri gereksinimini ileri sürdü. İşlevsel komisyonların hükümet ile sıkı bir işbirliği yapmaları gerektiğinde ve yasa tasarılarına ilişkin değişiklikler tartışıldığında bu çok önemli olabilir.

Diğerleri arasında politik danışmanların 'iş görevleri' ve diğer eğitim seminerlerinin genel seçimlerden önce, neden bu kadar geç geldiği ile ilgili canlı tartışmalar yapıldı. Olsun ki bu defa biraz geç kalınmış, ileride daha doğrusu seçimerden sonra ilerideki politik danışmanlara ait olan buna benzer boşluğun olmaması için bu rolün açıklanması gerekir.

Ekonomi Gelişme Konferansı, Avrupa perspektifine işaret etti

Mr. Klaus Bünger, Ekonomi Bakanlığı'nın eski devlet sekreteri , Almanya

8 Haziran tarihinde düzenlenen "Kosova'nın Ekonomik Gelişimi - Fikirler, Kavramlar ve Engeller" adlı Konferans, Hükümet, Meclis , UNMIK, iş adamları ve sivil toplum arasındaki diyalogu güçlendirme doğrultusunda hizmet verdi. AGİT Kosova Misyonu ve ASI işbirliği ile yapılan bu Konferans Friedrich Naumann Vakfı (FNSt) tarafından örgütlendi. Konferansa diğerleri arasında Ekonomi ve Maliye Bakanı Sn. Ali Sadriu, Ticaret ve Endüstri Bakanı Sn. Ali Jakupi, Kosova Ticaret Odası temsilcileri , IV Sutun, USAID ve RIINVEST olduğu gibi çeşitli ekonomik enstitü temsilcileri de katıldı . Konferans'ta, Maliye ve Ekonomi Komisyonu Başkanı Sn. Slobodan Bjelic'in temsili sunuldu, bu temsil konferanstan önce FNSt temsilcisine verilip seminerin diğer katılımcılarına dağıtıldı.

Güney-Doğu Avrupa için FNSt koordinatörü Sn. Rainer Willert'in açılış konuşmasından sonra, zaman zaman bir birine zıt ve bir fikir değişik tokuşa canlandı. Katılımcılar, Kosova'daki makroekonomik durumun memnun edici bir düzeyde olduğu konusunda uzlaştılar. 2003 yılı bütçesinin önceki yıla kıyasla 43 milyon Euro daha büyük olduğu hesaba katılarak bütçenin ayakta durabileceği sayılmaktadır. %1 değerinde olan düşük bir enflasyon ekonomik gelişimi tehlikeye atmamaktadır, diğer yandan dış ticaret açığı ise ciddi bir sorun olarak belirlendi. İthalatın sadece % 4'ünü ihracat örtmektedir ve geri kalan farkın, uluslararası örgütler ve diaspora yoluyla dış ülkelerden alınan sermayenin transferi ile finanse edilmesi gerekmektedir. Tüm bunlar ise Kosova'nın, çok çabuk alevle-

8 Haziran'da düzenlenen Ekonomik Gelişime ait konferans

nir olmasına ve bunun da dış maliye araçlarına bağlı olmasına neden olmaktadır.

Özellikle Kosova'nın ağır durumuna özel ilgi gösterildi. Bazı kişiler tarafından ekonomik büyümenin çok yavaş olması yüzünden iktisadi durgunluğun olması olanağı da ortaya atıldı. İşsizlik azalmaya değil, artmaya devam etmektedir. İşsiz gençler sayısının artması (%50'den çok) enstitüler için ciddi bir sorunu oluşturduğu belirlendi. Özellikle madencilik sektörü, elektrik üretimi ve tarımda yapısal sorunları belirtti. Sn. Slobodan Bjelic, konuşmasında özellikle elektrik ağının yapılmasına değin katkısının önemine olduğu gibi eğitim sektörüne yatırımların artırılması gereğine işaret etti. Doğru bir ekonomik analizin hazırlanmasında istatistik verilerin olmayışı ciddi bir sorun olarak ortaya atıldı.

Ekonomik büyümeye, küçük ve orta yatırımlar için ayrılan yetersiz fonların engel olduğu sonucuna varıldı. Tüm enfastrüktürün geliştirilmesi ve devlet sektörünün azaltılması gereği vurgulandı. Bu içerik çerçevesi içerisinde özelleştirme sürecinin durdurulması ve kalifiyeli işçi yetersizliği ve yaygın bir hale gelen rüşvetçilik konusunda şikayetlere de yer verildi.

Konferansa katılan katılımcılar, Kosova Hükümeti çerçevesi içerisindeki yetkilerin olmayışından ağlaştılar. USAID, hükümetin kendine verilen yetkileri kullanıp kullanmadığını sordu.

Kosova çerçevesi içerisinde gelişme ve ilerleme konusunda çok fikirler vardır ama onların daha iyi bir şekilde koordine edilmesi gerekmektedir. UNMIK, Hükümet ve Meclis

Kosova'da ekonomik büyümenin genel bir kavamını geliştirmeleri gerekir ve özel sektör temsilcilerinin bu sürece katılmaları gerekir. AB'ye yeni üye olan devletlerin öğrenmiş oldukları derslerin etüd edilmesiyle Avrupa perspektifi belirleyici bir yön ve oryantasyon olarak kullanılabilir. AB'ye yeni üye olan ülkelerin yolu, market ekonomi strüktürünün başarılı bir şekilde ve adım adım olarak gelişen gelişme programını sergilemektedir.

Çok ağır bir ekonomik durumun söz konusu olduğu değerlendirilerek, iç gerginliğin artması tehlikesi tartışıldı. Avrupa, Kosova'da daha fazla angaje olurken, Kosova'da politik gerginliğin azaltılmasına ilişkin önkoşulların yaratılmasına değin pozitif perspektif gerekmektedir ve bu perspektifin Avrupa'ya doğru odaklanması olanaklıdır.

Kosova Sırları, Belgrad ile Priştine arasında

Senad Sabovic, AGİT

2004 yılının ilk yarısı, Kosova Sırp topluluğu arasında büyük politik değişimleri getirdi. Onların temsilcilerini oluşturan Geri Dönüş Koalisyonu (Koalicija Povratak, KP), bu yıl içerisinde Gecici Özyönetim Enstitülerin (GÖE) çalışmalarına hemen hemen hiç katılmadı. Boykot, Kosova Meclisi holünde yapılan yenilenmeler ve duvar resimleri ile başladı, daha geçlerde Kosova'yı ve ilk sırada Sırp topluluğunu vuran şiddete bir cevap olarak devam etti. Mart ayında cereyan eden şiddetli olayları aynı zamanda Sırp Topluluğunun GÖE ve onun temsilcilerine karşı inançlarını sarsmış bulunmaktadır. Buna ek olarak 2003 yılı Aralık ayında Belgrad'ta yapılan hükümet değişimi Kosova Sırları arasında politik dengeleri de etkilemiştir.

GDK-KP çok sayıda yaralanılabilir-incinilebilir sorunlarla karşılaşmaktadır. Sırp topluluğunun politik katılıma ilişkin desteği hiçbir zaman aşırı belirgin değildi, ama özellikle 2003 yılının başlangıcında Drağişa Krstoviç'in GD Koalisyonu başına gelmesiyle durum değişmiş, etkinliği artmıştı. Bu, onların geri dönüşlerini belirleyip Geri Dönüş Koalisyonu'nun politik yönden daha etkin olmasını sağlamıştı. Yürütmeye başladıkları etkin bir siyaset büyük değişiklikleri getirdi. Özellikle yasama süreci alanında değişiklikler meydana gelerek Kosova Sırp topluluğu hakları ve çıkarlarının Kosova Anayasa Çerçevesi'nde çığnmemesi temin edilmişti. Bu çalışmalar

Kosova Sırp temsilcilerinin değişiklikleri yapma olanağında olduklarını gösterirken, GDK, onların görüşlerinin Kosova Arnavut GÖE tarafından hesaba alınmadığı ile ilgili ağlaşılar da bulunmaya devam etti. Bu resmi yetkililerin güçlü odaklarından biri GÖE yetkililerinin artırılması istemi olarak optaya çıkıyordu. Bu gibi istemleri bağımsızlığa götürecek bir tehlike olarak gören GDK tarafından sürekli olarak reddedilmişti.

Kosova Sırlarından oluşan GÖE temsilcilerinin bu memnuniyetsizliği 2004 yılının Şubat ayında onarımdan geçen Kosova Meclisi holünün açılışında zirveye ulaşmıştı. Kosova Meclisi'nin yenileştirilmiş olan holünün duvarlarını Arnavut tarihi resimleri süslemekteydi. Sırp ya da diğer bir topluluk tarihini ve geleneğini dile getiren hiçbir esere yer verilmemişti. GDK, Meclis toplantılarını boykot etmeye karar vererek, Meclisin çeşitli ek organlarında, komisyon ve çalışma gruplarında çalışmaya devam etti. Mart ayın şiddet olayları bu zor döneme rastladı ve bunun sonucu olarak GDK, bütünlüklü olarak tüm enstitüleri boykot etmeye başladı. Kosova Sırları ile GÖE arasındaki bu narin bağlar, olaylar esnasında evlerin ateşe verilmesiyle devam etti. Buna ek olarak, çatışmaların Kosova Sırlarının çoğu için Kosova enstitülerine katılmanın faydası olmadığı, trajediyi önlemek ve durdurmak için yeterli olmadığına bir deliliydi. Mart'ta olagelen kriz

2003 yılının Eylül ayında düzenlenen Genel Kurul Toplantısında Meclis'in Geri Dönüş Koalisyonu üyeleri

olayları, GÖE'lere politik bir katılımın kendi topluluğuna somut yararlar sağlaması gerektiği görüşünü bir daha güçlendirdi. Aksi halde var olan 'yasal' yapılar sadece Kosova Arnavutlarına yarar sağlayacaktı.

GDK'nun, GÖE çalışmalarını etkileyemeyeceği inancı yanı sıra Kosova Sırlarının güveni de ciddi bir şekilde sarsılmış oldu. GDK'nun GÖE'leri boykot etmenin bir yandan kendi topluluğu arasındaki güveni kaybetmesine neden olurken, diğer yandan, Kosova Arnavutlarından oluşan resmi görevlilerin bir bölümü tarafından kendilerine sunulan ve yapıcı olmayan yaklaşım ile neyin değişebileceği fikri kafalarını yormaya başlamıştı.

Aynı zamanda Belgrad'ta yaşanan politik değişiklik de Kosova Sırlarının politik sahnesinde değişikliklere yol açtı. Sırbistan'da şimdiki koalisyon hükümeti (DSS, SPO-NS, G17 Plus, Ulusal Meclis'te SPS

tarafından desteklenmiştir) GDK Çerçevesi dışında kalan Kosova politik oluşumların işine gelmektedir. Sırp Hükümeti ile Kosova Sırları arasındaki politik bağlar şimdi 'Sırp Ulusal Konseyi' (SUK) aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Çünkü Başbakan Vojislav Koştuniça tarafından yönetilen DSS-özellikle Kuzey Kosova şubesinde kilitel bir role sahiptir. SUK işbirliği için daha az bir ilgi ve yaklaşımı sergilemektedir. Onlar, Kosova Sırlarının GÖE'lere katılımlarına değin koşulların yerine getirilmemesinden henüz çok uzak olduğunu savunmaktadırlar. Sırbistan Hükümeti ile SUK arasındaki politik ilişkiler bunlardan birinin diğerinin görüşünü kabul edeceği anlamına gelmez. Bundan ziyade, Kosova içi ve Kosova için ortak bir eylemin alınması amacıyla, Kosova Sırp topluluğuna ilişkin bir politik kontrolün konsolide edilmesi söz konusudur.

Buna ek olarak, 'Kosova Metohiya'ya ait Koordinasyon Merkezi' (KMKM-CCK) personeli ve strüktüründe kimi değişiklikler yapılmıştır. KMKM'nin bir hükümet organı olduğu göz önünde bulundularak, değişikliklerin hedefi, kişilerin, şimdiki koalisyonun Kosova'daki KMKK strüktürleri ile daha yakın işbirliği sürdürmeleri hedeflenmiş olabilir.

Boris Tadiç'in Sırbistan Başkanı olarak seçilmesinden sonar önümüzdeki aylar içerisinde yeni değişiklikler beklenebilir. Şimdiki azınlık hükümetine destek olan SSP'nin yerine başkanlık seçimlerinde büyük destek sunan DP ile tamamen değişmesi olasılığı da mevcuttur. Ya da DP hükümete katılmazsa dahi, önemli kararların alınması sırasında parti ile danışılması beklenebilir.

Sırbistan'da yapılan son başkanlık seçim sonuçları, DP etrafındaki partilerle yakın ilişkilerde bulunan GDK koalisyonu ününün artırılması olarak yansiyabilir. Bundan başka, Kosova Sırplarının Ekim ayında düzenlenecek olan seçimlere katılıp katılmayacakları konusuna Belgrad'ın sözünün ağırlık taşıyacağı da beklenmektedir. Şimdiki duruma bakılırsa DP böyle bir karar alırsa yani eğer Belgrad Kosova Sırplarının Ekim ayında düzenlenecek olan Seçimlere katılmaları kararını alırsa, bu katılımın 2001 yılına kıyasen daha kitlevi olması beklenebilir. Diğer sözlerle, Kosova'da da etkisini gösteren Sırbistan'daki politik dengeler, (en güçlüleri DP ve SDP blokları) Kosova seçimlerine hem SUK hemde GD Koalisyonu bloklarının katılacaklarının bir belirtisi olabilir.

Standardların yerine getirilmesinde Diğer Toplulukların katılımının artırılması

Doina Ghimici, AGİT

8 Haziran 2004 tarihinde Kosova Standardlarının Yerine Getirilmesi Planına (KSYGP) ilişkin çok ilginç ve ortak bir enformatif tartışma toplantısı düzenlendi. Toplantıya, UNMIK Standardlar Koordinatörü Sn. Carne Ross ve Diğer Topluluklar Parlamento Grubu Üyeleri (DT) katıldı.

Sn. Ross fırsattan yararlanarak Kosova Meclis Üyelerini kesinlik kazanan ve hedeflerin gerçekleşmesini hedefleyen Standardlar hakkında kısa bilgi verdi.. KSYGP kimin ne yapması gerektiği ve bu çalışmaların hangi zaman süresi içerisinde yapılması gerektiğini belirtirken, zaman zaman Standardların ilerlemesini gözetleyecek olan ve sürekli kusurlara işaret edecek olan bir mekanizmanın kurulması gerektiğini işaret etti. Bu yönde KSYGP'nin hazırlayan çalışma gruplarını yeniden etkinleştirecek karar getirilmiş bulunmaktadır.

UNMIK görevlileri DT Meclis Üyelerinin bu çalışma gruplarına katılmalarını cesaretlendirerek Standardlar sürecinin gerçekleştirilmesi doğrultusunda kendi görgüleri ve bilgileriyle temsil etmekte oldukları toplulukların da Standardların gerçekleştirilmesini izlemelerine katkıda bulunmalarını istendi. DT'nin da kağıtta yazılı olanların pratikte nasıl uygulanmakta olduğuna aktif bir şekilde katılmaları ile başarıya ulaşılacağına işaret etmektedir. Sn. Ross, Standardlar konusunda daha fazla retorik-konuşma desteği

olduğu ve şimdiye kadar somut olarak çok şeylerin yapılmadığına ilişkin DT MÜ'nin değerlendirmesini paylaştı. Planın kabulünden sadece iki ayın geçtiğini kabul etti.

DT Meclis üyeleri, günlük hayatta Standardlara karşı olan çok sayıda olgulara işaret ederek bunun düzeltilmesi doğrultusunda hiçbir eylemin yapılmadığını vurguladı. Dahası, Standardların yerine getirilmesi doğrultusunda hiç kimsenin nereden başlaması gerektiğini bilmediği ile ilgili bir izlenim vardı. Çeşitli alanda şu andaki durumun doğru bir şekilde değerlendirilmesi, gerçekleştirme sürecinin nereden başlayabileceğini bilmelerine değin somut bir öneri yapıldı.

DT temsilcileri, uluslararası topluluğu tarafından Sırp olmayan azınlıklara yeterli ilgi gösterilmediğine dair şikayetlerini belirterek kendilerine en büyük desteğin AGİT tarafından geldiğine işaret

ettiler. Onların etkinliklerine uluslararası topluluğunun katılmaları gereksinimine işaret ederek yüksek düzeyde olan uluslararası resmi görevlilerin Kosova'ya ziyaretlerinde Kosova Arnavutları ve Kosova Sırpıları yanı sıra Sırp olmayan azınlık topluluklarını da ziyaret etmelerini istediler.

Bu parlamento grubu temsilcilerine göre, eğer onlar uluslararası topluluğu tarafından daha fazla ilgi görürlerse, hükümet tarafından da kendilerinin daha fazla destek alacaklarına inanmaktadırlar. Diğer Toplulukları ilgilendiren temel alanlar dil siyaseti, işbulmada ve eğitimde eşit muamele görme (Roma azınlığı durumunda pozitif bir diskriminasyon) ve medyaya doğru bir yaklaşım. Diğer Topluluklar Meclis üyeleri Standardların yerine getirilmesinin sağlanması doğrultusunda zorla yaptırma ve sanksiyonlar mekanizmalarının uygulanması düşüncesini de paylaştılar.

Parlamento seçimlerine ilişkin hazırlıklar iyi gidiyor

Hugh Fulton, AGİT

AGİT Kosova Misyonu tarafından örgütlenen ve denetlenen üç seçimden sonra, 2004 Parlamento Seçimleri, seçimlerin tertiplenmesinde esaslı bir değişimi ifade etmektedir. Bu yılın 23 Ekim tarihinde Kosova'daki seçim süreci yeni bir yerel seçim idaresi organı, Merkezi Seçim Komisyonu Sekreterliği (MSKS) tarafından idare edilecektir. Bu organ, Merkez Seçim Komisyonu seçim yetkilisinin eylemsel gücünü oluşturmaktadır. Kosova Konsolide Bütçesi tarafından kurulan ve siyasi olmayan bu şubenin yapısı çok ulusludur.

MSKS, Belediye İdare Görevlileri (BİG) ile birlikte tüm yörelerdeki personeli ile birlikte 30 belediyede temsil edilmiş bulunmaktadır. BİG Belediye Seçim Komisyonu'na başkanlık edip çalışmaları koordine edecek, kendi belediyelerinde seçimlerin yapılması ereğiyle lojistik, personelin sağlanması ve depolama konuları üzerine Belediye Meclisleri tarafından destek alacaktır. Merkezi düzeyde MSK'ler, Aleni Hizmetler, Eğitim, ve Maliye Bakanlıkları da dahil olmak üzere Başbakanlık Ofisi (BO) ile olduğu gibi Gecici Özyönetim Enstitüleriyle de sıkı bir şekilde çalışmaktadır. İrtibatlar kurulmuş bulunmakta ve şu anda GÖE ile iyi bir çalışma ve işbirliği gerçekleşmiş bulunmaktadır.

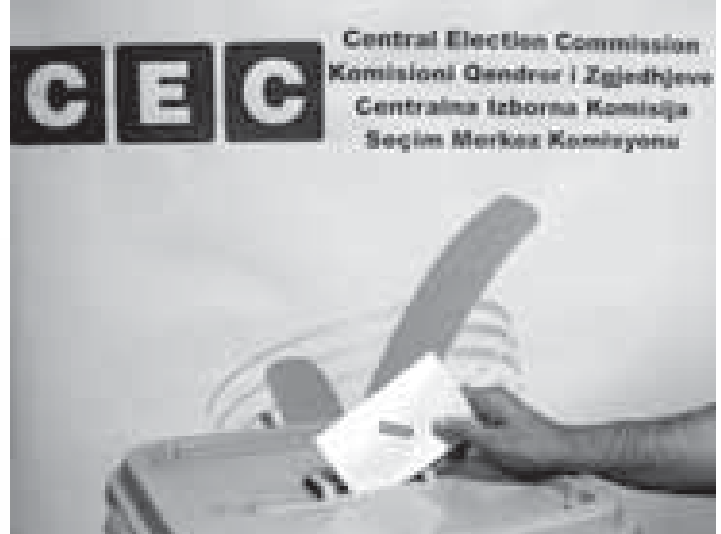
AGİT Seçimler Bölümü, eğitim, akıllı ve güvenilir eğitimi sağlama sürecini sürdürerek enstitüsel yapılmaya değin görev süresini sürdürmektedir, ama Seçimler Bölümünün bu görevleri yanı sıra, Kosova dışında oy kullanma programı olduğu gibi politik partilerin kayıtlınamaları, oyların sayımı ve sonuçların açıklanması gibi de görevleri vardır.

Posta ile oy kullanmanın ilk safhası 17 Haziran'da başlayarak 10 Ağustos'a kadar sürecektir.

güncelleştirilmiş seçmen listesi ve gecici olarak Kosova dışında yaşamakta olanlar için yeni kayıt olma süreci de bu süre içerisinde yapılacaktır. Önceki seçimler için kayıtlı olan ve oy kullanma hakkına sahip olan seçmenlerin kendi durumlarını-statüslerini tazdiklemek ve oy pusulasını almak için dilekçede bulunmaları gerekir. Yeni seçmenlere, oy pusulasını istemeleri şansı verilmektedir. İlk defa olarak, Kosova'da kayıtlı olan ama yabancı ülkelerde yaşadıklarından dolayı Seçim Günü'nde Kosova'da olmayacaklarından dolayı posta ile oy kullanmak için istemde bulunabilirler. Kosova dışında verilecek tüm oylar sayılabilmek amacıyla Kosova'ya getirilecektir. Bu programı desteklemek amacıyla yoğun bir bilgilendirme kampanyası olduğu gibi başvuru formlarını sağlamak amacıyla daha fazla bilgi sağlayan web siteleri de kurulmuş bulunmaktadır. Posta ile oy kullanmak isteyenler için seçmenlere yardımda bulunacak çok sayıda yardımcı telefon hatları kurulmuş bulunmaktadır.

Politik oluşumların tazdiklenmelerine dair süreç 24 Haziran tarihinde sona erdi. Kosova Meclisi Seçimleri'nde oy pusulasında yer almak isteyen tüm politik oluşumların tazdiklenmeleri gerekmektedir. Politik partilerin aynı zamanda kayıtlınam sürecinden de geçmeleri gerekmektedir.

Haziran ayının sonu Kosova'da seçmen hizmetleri döneminin başlangıcı demektir. Oy kullanma hakkına sahip olanların çoğu geçen seçimlerde kayıtlarını yaptırmış bulunmaktadırlar. 2002 yılında sivil kayıt yaptıranlar posta yoluyla oy verme yerini bulabileceklerdir. Yeni sivil kayıt yaptırmak veya sivil kayıt detaylarını değiştirmek isteyenler bu işlemi Belediye Sivil Kayıt Merkezi'nde yapabileceklerdir.

Daha fazla bilgi edinmek için her belediyede yer alan Belediye Seçim Ofislerini ziyaret edebilirsiniz. Seçmen hizmetleri dönemi Ağustos ayının başına kadar devam edecektir.

Çekiliş, politik oluşumların oy pusulasında alacakları yeri saptamak için Ağustos ayının başında yapılacaktır. Ağustos ayının sonundan Eylül ayının ortasına kadar seçmenler geçici seçmen listesine 'itirazda' bulunabilirler. Bu seçmen listesinin doğruluğuna ilişkin bilgilere sahip olmak için gerekli ve şeffaf olan bir yöntemdir. Seçimlerden bir ay önce kampanya dönemi başlayacak ve böylece politik oluşumların seçmen desteği ile ilgili eylemlerde bulunmaları sağlanacaktır. Seçim süreci aynı zamanda önceden erken oylama programına katılan seçmen ihtiyaçlarını da içerecektir.

Tabii ki bu arada ağlaşılar ve yanlışlar-kusurlar mekanizmaları da olacaktır. Önceden olduğu gibi bu defa da yapılan muameleler konusunda ağlaşıda bulunmak isteyen her birey Seçimlerin Ağlaşılar ve Başvurular Komisyonu'na (SABK) başvuruda bulunabilir. Avrupa Konseyi yine seçim sürecinin sürekliliğini

izleyecek olan Seçimleri Gözetleme Misyonu'nu gönderecektir. Akredite edildikten sonra yerel gözlemciler de etkinlikleri izleyebileceklerdir.

Yukarıda belirtilen teknik süreç ek olarak, seçim sürecinin tazdiklenmesi gereken ve Kosova durumuna uyumlu olan rehber prensipler dizisi bulunmaktadır. İlk standard "Kosova için Standardlar" programı seçim sürecine aittir. Genel olarak standardlar, serbest, dürüst olan tüm kapsamlı seçimleri gerektiren ve kabul edilebilir sonuçlara götüren seçimleri gerektirmektedir.

Parlamento seçimlerine dair tüm sorularınız için lütfen şu web sitelere başvurun:
www.zgjedhjetekosoves.org,
www.kosovskiiizbori.org, ve
www.kosovoelections.org

Daha fazla bilgi edinmek isterseniz lütfen, Merkezi Seçim Komisyonu Sekreterliği Kıdemli Enformasyon Memuru, Teuta Troshupa'ya, teuta.troshupa@cec-ko.org ya da AGİT Seçimler Bölümü enformasyon memuru, Karin Marmsoler, Karin. Marmsoler@osce.org. websitesine başvurun.

Priştine Üniversitesi Öğrencileri Kosova Yasama Sürecini Öğreniyor

Fatmir Berisha, Hukuk Fakültesi öğrencisi

Priştine Üniversitesi Hukuk Fakültesinde parlamentoların çalışmaları ile yakından ilgisi olan çok sayıda konular yanı sıra, bu fakülte öğrencileri geçenlerde Kosova Meclisi çalışmalarını şahsen görme olanağına sahip oldular. Parlamento Teorisi, Kamu İdareye Giriş, Kosova'nın Geçiş Kanunu olduğu gibi Anayasa Yasası gibi derslerde görmüş oldukları teoretik bilgiyi incelerken, Kosova'da yasaların hazırlanması sürecine şahit olma amacını güden öğrencilere, Politik Bilgiler Bölümü, AGİT'in Kosova Misyonu Demokratikleşme Bölümü (OMİKDD), Meclisi Destek Girişimi(ASI) ve Kosova Meclisi Sekreterliği yardımıyla bulundu.

Mayıs ayından Haziran ayına kadar 15 Hukuk Fakültesi öğrencisi Meclis'in her oturumuna katıldı. Toplam olarak 60 öğrenci Meclis toplantılarını izledi. Sınavlar ve sombharda düzenlenecek olan seçimlerden sonra bu girişimin devam etmesi planlaştırılmış bulunmaktadır.

Yasa hazırlama sürecine ek olarak, öğrenciler, Meclis Sekreterliğinin nasıl çalıştığını da öğrendiler. Briefingleri, Yasal Departmanı Müdürü Daut Beqiri, Kalem Ofisi Sali Rexhepi, ve Medya ve Kamuoyu İlişkileri Bölümü Şefi Sherif Konjufca sundu. Briefingler yoluyla, Kosova Meclisi'ndeki yasama sürecinde kullanılan güncel muameleler hakkında öğrencilere bilgi verdi. Öğrenciler Sekreterlik personeline kendilerini ilgilendirmekte olan konular hakkında sorular sorabildiler.

Hukuk Fakültesi ve OMİKDB ve ASI ekipleri programlarına katılan tüm öğrenciler adına olduğu gibi, Kosova Meclisi Sekreterliği'ne de toplantıları yakından izlememiz ve yasama sürecini destekleyen çalışmalar hakkında daha fazla öğrenmemizi sağlayanlara teşekkür etmek istiyorum. Özellikle, bu projenin gerçekleştirilmesinde fakülte öğrencilerine yardımını sunan Sn. Dhurata Abdiu'ya (OMiK DB) teşekkür etmek istiyorum.

Kanun hazırlama çalışmaları model ve çerçevelerine değin Online giriş

Legislationline.org Avrupa Birliği yanı sıra Avusturya ve Norveç Hükümetleri desteği ile AGİT Demokratik Enstitüler ve İnsan Hakları Enstitüsü yardımıyla kurulan, kullanıma serbest ve ücretsiz bir websitedir.

Legislationline.org AGİT ülkesi olan (Kavkaslar, Orta Asya, Avrupa ve Kuzey Amerika'da bulunan 55 üye) ülke devletlerinin ulusal yasa ve diğer dokümanlarını olduğu gibi, insan hakları ve kanun idaresinin korunması ile ilgili uluslararası enstrümanları içermektedir.

Verilerin temel hedefi, kanun hazırlayanların kendi yasama çalışmalarına dair olan modelleri ve çerçeveleri sağlamaları olduğu gibi, kendi yerel yasal standartlarını uluslararası insan hakları çerçevesi içerisinde devlet görevleri hatlarına koymalarına yardım etmektir. Legislationline.org ilk sırada yasayı-kanunu kullananlar için değil, kanun hazırlayanlar için bir araç olarak düşünülmüştür. Bu siteden yararlanarak yasaları ve diğer yasal aktitleri hazırlayan ve tasarlayanların diğer ülkelerin yasalarından örnek almalarına yardım ederek kendi seçeneklerini yapmalarına yardım edebilir. Akitten doğan yasalara sığın ve yasa listelerini sağlayan diğer sitelere karşın bu site çabuk bir karşılaştırma enformasyonunun sağlanması için (örneklerin sağlanması ve daha özel bir kilitsel sözlerle verilere ulaşma) hazırlanmış bulunmaktadır.

Ana sayfada ulaşılabilir dört ana yol vardır ve onlar tüm sitelerde birkaç şekilde bir araya getirilmiş bulunmaktadır. Siz ya belirli konuyu seçebilirsiniz (ana menüden) bir ülkeyi (konusal menünün altında yerleşen menü), uluslararası örgüt sayfanın alt kısmında, sağ panel ("uluslararası standartlar" menüsü) ya da EU/EC menüsünden bir evrak (sayfanın alt kısmı, sağ panel) bir evraka ulaşabilirsiniz. Kilitsel özelliklerden biri de her konusal ana sayfada var olan konusal konuları klik ile (tıklamakla) seçmeleri olanağı vardır. Bu, yukarıda adı geçen araştırma yolları ile birleştirilerek kullanıcıların kendi çalışmaları için neye ihtiyaç duyduklarını karşılaştırmalarını sağlayacaktır. Legislationline yasa-kanun hakkına belirli bir enformasyon için internetin inceden inceleme araştırıldığı bir araç olan bir araştırma makinası değildir; o özel verileri içeren veri bankasıdır. Kural olarak tüm evraklar AGİT'in resmi dili olan altı dil üzere bulunabilir (İngilizce, Fransızca, Almanca, İtalyanca, Rusça, İspanyolca). Yazıların büyük bir kısmı İngilizce daha küçük bir kısmı ise Rusça'dır.

Haberler hizmeti AGİT yöresi çerçevesi içerisinde yasaların son gelişmelerine ait günlük başlıkları (yeni anayasalara ya da anayasa metinlerinde yapılmış olan değişiklikler, yerel ve uluslararası içtihat hukuku, yeni anlaşmalar ve diğer önemli evraklar, imzalar/onaylama, kanunların kabulü-kanulaştırılmaları ve kanun koymanın - yasamanın diğer ilgili bölümleri). Bu haberler hizmeti ana sayfada yer almaktadır. Ekler ile birlikte tüm yeni maddeler aylık bültende derlenmiş ve abonelere gönderilmektedir. Bu hizmet ödeneksizdir. Kullanıcılar şu siteye abone olabilirler legislationline@odhr.pl. Websiteye şöyle ulaşılabilir <http://www.legislationline.org/>

Amaç Bildirisi

Kosova Meclisi'ni desteklemeyi amaçlayan demokratikleştirme programlarının koordinatörü olan Meclis Destek Girişimi (MDG), Kosova Meclisi'ni, mümkün olan en kısa zamanda, hukukun üstünlüğü ilkesine bağlı, tüm topluluk ve vatandaşların eşitliğine saygılı, istikrarlı, işlevsel ve üretken bir yasama organı haline gelebilmesi için, beceril geliştirme yoluyla destekleyerek güçlendirmek ve profesyonelleştirmek için caba göstermektedir.

MDG üyeleri, bu amaç doğrultusunda, kaynakları ortak bir hazinede bir araya getirmek için çalışacaklardır. MDG'nin cabaları, demokratik yöntem kurallarının bilgisine dayalı ve bu kurallara saygılı bir demokratik siyasi kültür, saydamlık ve kamuya karşı sorumluluk, bir yasama gündeminin geliştirilmesi ve uygulanması, Yürütme'nin denetimi ve Meclis'in çok-dilliliğine saygı gibi konulara odaklanacaktır.

Aşağıda adları yazılı kuruluşların koordinatörü olarak MDG, konferanslar ve eğitim amaçlı seminerler düzenleyerek, Komiteler ile eğitim programları düzenleyerek, yasama sürecine ilişkin teknik danışmanlık hizmeti sunarak, Başkanlık Divanı, Komite Başkanları ve Meclis üyelerine tavsiyelerde bulunarak, cesitli ülkeler ve onların meclislerine mesleki ziyaretler düzenleyerek, yasama personeli ve Meclisin tercüman kadrosu için eğitim programları düzenleyerek altyapı desteği sunmaktadır. Danışman ve müşavirlerin Meclis ve komitelere yönelik çalışmaları da MDG-koordinasyonunun bir parçasıdır

MDG'nde rol alan kuruluşlar:

Friedrich Ebert Vakfı (FEV), Friedrich Naumann Vakfı (FNV), Konrad Adenauer Vakfı, Doğu - Batı Parlamento Pratiği Projesi (Danimarka), Avrupa Yeniden Yapılanma Ajansı (EAR), ABD Uluslararası Kalkınma Ajansı (USAID) Ulusal Demokrasi Enstitüsü işbirliğiyle (NDI), Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ile Parlamentolararası Birlik (IPU), AGİT Demokratikleştirme Bölümü, Başbakanlık'ın etkin desteğiyle birlikte Meclis Sekreterliği, UNMIK'in IV kolu (AB) Avusturya, Belçika, Almanya, İtalya, Danimarka, İsviçre, Birleşik Krallık ve Amerika Birleşik Devletlerinin Priştine'deki temsilcilikleri.

<http://www.kuvendikosoves.org>

<http://www.skupstinakosova.org>

<http://www.assemblyofkosovo.org>

Bu bültendeki fotoğraflar: Lumni Rama (AGİT): baş sayfa ve diğer sayfalar 4, 5, 10, 13, 14, 17, 18; AGİT: sayfalar 7, 22, 24; UNMIK: sayfa 4, Başbakan Ofisi web-sitesi: sayfalar 8, 9; Priştine'de bulunan Hollanda Eşgüdüm Ofisi: sayfa 11; Ulrich Steinle (AGİT) sayfa 12; Friedrich Nauman Vakfı (FNSI): sayfa 19; B92: sayfa 21, AGİT'in Demokratik ve İnsan Hakları Enstitüleri : sayfa 23. Atdhe Mulla: sayfa 24.

ASI Bülteni, onun yayınlanmasında katkısı geçenlere - Sven Lindholm'a, OMIK DB tercüme bölümüne, Lumni Rama ve Atdhe Mulla'ya teşekkür etmek istiyor. Çünkü onların yardımı olmadan bu Bülteni yayınlanması olanaksızdı.

ASI
NEWSLETTER

Belgrad sok. 3238000 Priştine

Tel. (+381-38) 500 162 Faks: (+381-38) 500 188

İrtibat kuracağınız kişi : franklin. devrieze osce.org
<http://www.osce.org/> Kosovo

Bu bültendeki görüşler müelliflere aittir, ne Meclis, ne AGİT'in Kosova Misyonu nede MDG'nin partnerleri olan örgütlerin görüşlerini dile getirmektedir.